

VERICA TRSTENJAK
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2011. február 3.¹

Tartalomjegyzék

I	– Bevezetés	I - 8706
II	– Jogi háttér	I - 8707
	A – Az uniós jog	I - 8707
	B – A nemzeti jog	I - 8710
III	– A tényállás, az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések	I - 8711
IV	– A Bíróság előtti eljárás	I - 8714
V	– A felek fő érvei	I - 8715
	A – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdéstről	I - 8715
	B – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdéstről	I - 8716
	C – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdéstről	I - 8717
VI	– A jogkérdésről	I - 8719
	A – Bevezető megjegyzések	I - 8719
	B – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések vizsgálata	I - 8721
	1. A „belenyugvás” uniós jogi fogalma	I - 8721
	a) A tagállami jogokra való kifejezett utalás hiánya	I - 8721

¹ – Az indítvány eredeti nyelve: német.
Az eljárás nyelve: angol.

BUDĚJOVICKÝ BUDVAR

b)	A védjegyeken fennálló jogok és az azokkal összefüggő kifogások harmonizációja	I - 8722
c)	Az egységes szabályozás szükségessége	I - 8724
d)	Következtetés	I - 8726
2.	A jogvesztés 89/104 irányelv 9. cikkének (1) bekezdése szerinti szabályozása	I - 8726
a)	A „belenyugvás” fogalmának meghatározása	I - 8726
b)	A „kikényszerített passzivitás” esetének kizárása	I - 8729
c)	A jogvesztés szabályozásának kialakítása	I - 8730
i)	Az ötéves belenyugvási határidő elkezdődésének feltételei	I - 8730
ii)	A korábbi védjegy jogosultjának tudomása mint szubjektív ismérv	I - 8730
iii)	A korábbi védjegy lajstromozásának szükségtelensége	I - 8733
iv)	Következtetés	I - 8734
3.	A jóhiszemű egyidejű használat elvének az uniós joggal való összeegyeztethetősége	I - 8734
C –	További releváns jogkérdések	I - 8738
1.	Az irányelv 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának időbeli hatálya	I - 8739
a)	Általános megfontolások	I - 8739
b)	A védjegy lajstromozására irányuló eljárás	I - 8740
i)	Időbeli kapcsolóelemek	I - 8740

ii) Az irányelv 4. cikke (1) bekezdése a) pontja visszaható hatályának hiánya	I - 8741
iii) Az irányelv hatálybalépésének időpontjától kezdődő alkalmazhatóság hiánya	I - 8742
c) A lajstromozott védjegy törlésével összefüggő eljárás	I - 8743
d) Következtetés	I - 8744
2. A joggal való visszaélést érintő kifogásról	I - 8745
VII – A levont következtetések	I - 8747
VIII – Véggkövetkeztetések	I - 8749

I – Bevezetés

89/104/EGK első tanácsi irányelv³ 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának és 9. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozó kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

1. A jelen eljárás alapjául a Court of Appeal (England & Wales, Civil Division; a továbbiakban: kérdést előterjesztő bíróság) EK 234. cikk² szerinti előzetes döntéshozatal iránti kérelme szolgál, amelyben e bíróság a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i

2. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a Česke Budějovice-i (Cseh Köztársaság) székhelyű Budějovický Budvar, národní podnik sörgyár (a továbbiakban: BB) és a saint louis (Missouri, Egyesült Államok) székhelyű Anheuser-Busch sörgyár (a továbbiakban: AB) közötti jogvitából fakad az AB által a Patent Office/Trade Marks Registryhez (a továbbiakban: nemzeti védjegy hivatal) a BB

2 – Az előzetes döntéshozatali eljárást az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Közösséget létrehozó szerződés módosításáról szóló, 2007. december 13-i Lisszaboni Szerződés (HL C 306., 1. o.) értelmében jelenleg az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikke szabályozza.

3 – HL L 40., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 92. o.

„Budweiser” védjegyének – amelynek néhány éve az AB is jogosultja – törlése iránt benyújtott kérelem nyomán. A törlés iránti kérelem egy közel öt éve fennálló, a két azonos elnevezésű védjegy egyesült királysági békés egymás mellett élése által jellemzett helyzetnek vetett véget.

II – Jogi háttér

A – Az uniós jog⁴

3. Az alapügyben az a fő jogkérdés merül fel, hogy hivatkozhat-e kifogásként a BB az AB törlés iránti kérelmével szemben a korábbi védjegyben fennálló jogok elvesztésére. Ez másfelől azon kérdés tisztázásától függ, hogy a 89/104 irányelv 9. cikkének (1) bekezdésében előírt ötéves határidő, amelynek lejártát követően belenyugvás áll be, valóban lejárt-e. Az alapügy különlegességét az a körülmény adja, hogy a törlés iránti kérelmet a kérdést előterjesztő bíróság által közöltek szerint pontosan ezen ötéves határidő lejártá előtt egy nappal nyújtották be. Ez azonban részleteiben még tisztázásra szorul. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem ennél fogva az arra vonatkozó válasz Bíróságtól való beszerzésére irányul, hogy mely feltételek mellett áll be a jogvesztés, mely időpontban kezdődik az ötéves határidő, és hogy az uniós jog ismer-e adott esetben valamely olyan elvet, amely alapján jogilag lehetséges az azonos elnevezésű, de különböző termékekre vonatkozó korábbi és későbbi védjegyek egyidejű fennállása.

4. A 89/104 irányelv – annak első és harmadik preambulumbekzdésében megfogalmazott céljaként – a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályokat kívánja közelíteni. Az irányelv mindazonáltal azokra a nemzeti jogszabályi rendelkezésekre korlátozódik, amelyek a belső piac működését a legközvetlenebbül érintik azáltal, hogy gátolhatják az áruk és a szolgáltatások szabad mozgását, vagy torzítják a közös piacon belüli versenyt.

5. Az irányelv tizenegyedik preambulumbekzdése rögzíti, hogy „a jogbiztonság és annak érdekében, hogy a korábbi védjegy jogosultjának érdekei ne sérüljenek méltánytalanul, fontos arról gondoskodni, hogy az utóbbi ne kérhesse egy sajátjánál későbbi védjegy törlését, és annak használatát ne kifogásolhassa, ha a későbbi védjegy használatáról tudva azt hosszabb időn át eltúrte, kivéve, ha a későbbi védjegyet rosszhiszeműen jelentették be lajstromozásra”.

4 – Az EU-Szerződésben és az EUM-Szerződésben alkalmazott megjelölésekhez kapcsolódva az „uniós jog” fogalmát a közösségi jogra és az uniós jogra vonatkozó átfogó fogalomként használom. Amennyiben a következőkben egyes elsőleges jogi rendelkezésekről van szó, a *ratione temporis* érvényes rendelkezéseket tüntetem fel.

6. A 89/104 irányelvnek a „Korábbi jogokkal való ütközéssel kapcsolatos további kizáró, illetve törlési okok” című 4. cikke ekként rendelkezik:

iii. nemzetközi megállapodás alapján a tagállamra kiterjedő hatállyal lajstromozott védjegy;

„(1) A megjelölés nem részesülhet védjegyoltalomban, illetve a védjegy törlésének van helye, ha

[...]

a) a megjelölés egy korábbi védjeggyel azonos, és az árujegyzékben szereplő áruk, illetve szolgáltatások azonosak a korábbi védjegy árujegyzékében szereplő árukkal, illetve szolgáltatásokkal;

d) olyan védjegy, amely a Párizsi Egyezmény 6bis cikke értelmében a védjegy lajstromozására irányuló bejelentés bejelentési napjánál, illetve – elsőbbség igénylése esetén – az igényelt elsőbbség napjánál korábban vált a tagállamban közismertté.

[...]

[...]

(2) Az (1) bekezdés alkalmazásában »korábbi védjegy«:

a) a következőkben felsorolt minden olyan védjegy, amelynek bejelentési napja korábbi, mint a védjegybejelentés bejelentési napja, – ha ennek helye van – figyelembe véve az igényelt elsőbbségek napját:

(4) Bármelyik tagállam előírhatja továbbá, hogy a megjelölés nem részesülhet védjegyoltalomban, illetve a védjegy törlésének van helye, ha a megjelölés:

i. közösségi védjegy;

ii. valamely tagállamban, illetve – Belgium, Luxemburg és Hollandia esetében – a Benelux Védjegyhivatalnál lajstromozott védjegy;

a) a (2) bekezdés szerinti korábbi nemzeti védjeggyel azonos vagy ahhoz hasonló, és az árujegyzékében szereplő áruk, illetve szolgáltatások nem hasonlóak a korábbi védjegy árujegyzékében szereplő árukkal, illetve szolgáltatásokkal, feltéve, hogy a korábbi védjegy az érintett tagállamban jó hírnevet élvez, és a megjelölés alapos ok nélkül történő használata sértené vagy tisztességtelenül kihasználná a korábbi

védjegy megkülönböztető képességét vagy jó hírnevét;

törölhető, ha lajstromozásához a korábbi akadémiai jog jogosultja hozzájárult.

b) a védjegykénti lajstromozására irányuló bejelentés napját, illetve – elsőbbség igénylése esetén – az elsőbbség napját megelőzően valamely nem lajstromozott védjegyhez vagy a forgalomban használt egyéb megjelöléshez fűződő olyan jogokat szereztek, amelyek alapján a jogosult megtilthatja a későbbi védjegy használatát;

(6) Bármelyik tagállam előírhatja, hogy – az 1–5. cikkeken foglaltaktól eltérően – az olyan védjegyek tekintetében, amelyek bejelentési napja az ennek az irányelvnek való megfeleléshez szükséges rendelkezések hatálybalépésének napját megelőzi, az érintett tagállamban ez utóbbi napnál korábban hatályos rendelkezések szerinti kizáró, illetve törlési okokat kell alkalmazni.”

c) használata a (2) bekezdésben és e bekezdés b) pontjában nem említett – különösen a következő – korábbi jogok alapján megtiltható:

7. Az irányelvnek „A védjegyoltalom tartalma” című 5. cikke a következőképpen rendelkezik:

i. névhez fűződő jog;

ii. képmáshoz fűződő jog;

„(1) A védjegyoltalom a jogosult számára kizárólagos jogokat biztosít. A kizárólagos jogok alapján a jogosult bárkivel szemben felléphet, aki engedélye nélkül gazdasági tevékenység körében használ

iii. szerzői jog;

iv. iparjogvédelmi jog;

a) a védjeggyel azonos megjelölést olyan árukkal, illetve szolgáltatásokkal kapcsolatban, amelyek azonosak a védjegy árujegyzékében szereplő árukkal, illetve szolgáltatásokkal;

[...]

(5) A tagállamok előírhatják, hogy megfelelő körülmények esetén a megjelölés nincs kizárva a védjegyoltalomból, illetve a védjegy nem

[...]”

8. Az irányelvnek a „Belenyugvás” című
9. cikke a következőket írja elő:

„(1) Ha a 4. cikk (2) bekezdése szerinti korábbi védjegy jogosultja a tagállamban öt egymást követő éven át eltúrta az abban a tagállamban lajstromozott későbbi védjegy használatát, noha tudomása volt e használatról, a továbbiakban korábbi védjegyére hivatkozva nem kérheti e későbbi védjegy törlését, továbbá nem léphet fel a későbbi védjegy használata ellen olyan áruk, illetve szolgáltatások tekintetében, amelyekkel kapcsolatban a későbbi védjegyet használták, kivéve, ha a későbbi védjegyet rosszhiszeműen jelentették be lajstromozásra.

(2) Bármelyik tagállam előírhatja, hogy az (1) bekezdést megfelelően alkalmazni kell a 4. cikk (4) bekezdésének a) albekezdésében említett korábbi védjegy, illetve a 4. cikk (4) bekezdésének b) vagy c) albekezdésében említett korábbi jog jogosultjára.

[...]”

9. A 2008. november 28-án hatályba lépett, a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2008. október 22-i

2008/95/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (kodifikált változat)⁵ felváltotta a 89/104 irányelvet. Tekintettel arra, hogy az alapügy alapjául szolgáló események a 2008/95 irányelv hatálybalépésének időpontja előtt történtek, a jelen ügy jogi értékelése során egyedül a 89/104 irányelvet kell alapul venni.

B – *A nemzeti jog*

10. A 89/104 irányelvet a nemzeti jogba a védjegyekről szóló 1994. évi törvény (Trade Marks Act 1994) ültette át. Az irányelv 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának és 9. cikkének a védjegyekről szóló 1994. évi törvény 6. cikkének (1) bekezdése, illetve 48. cikke felel meg.

11. A védjegyekről szóló 1994. évi törvény 7. cikke⁶ a védjegy lajstromozásával összefüggő eljárást szabályozó és a két azonos védjegy jóhíszemű egyidejű használatának („honest

⁵ – HL L 299., 25. o.

⁶ – Az ezt megelőző rendelkezést a védjegyekről szóló 1938. évi törvény 12. cikkének (2) bekezdése tartalmazza, amellyel ez tartalmában lényegében megegyezik.

concurrent use”) angol védjegyjogban ismert elvére hivatkozó rendelkezéseket tartalmaz:

„A relatív kizáró okokra való hivatkozás jóhiszemű egyidejű használat esetén

(1) E cikk akkor alkalmazandó, ha a védjegy lajstromozása iránti kérelmet nyújtottak be, és a lajstromot vezető szerv úgy véli, hogy

a) létezik olyan korábbi védjegy, amelynek tekintetében az 5. cikk (1), (2) vagy (3) bekezdése szerinti feltételek fennállnak, vagy

b) létezik olyan korábbi védjegy, amelynek tekintetében az 5. cikk (4) bekezdése szerinti feltételek fennállnak,

a bejelentő azonban bizonyítani tudja, hogy a lajstromozni kért védjegy jóhiszemű egyidejű használata állt fenn.

(2) A lajstromot vezető szerv ezen esetben nem utasíthatja el a kérelmet egy korábbi védjegyre vagy korábbi jogra hivatkozva, amennyiben ezen korábbi védjegy vagy korábbi jog jogosultja ez ellen nem szólalt fel.

(3) E cikk alkalmazásában »honest concurrent use« alatt a védjegynek a bejelentő általi vagy a bejelentő hozzájárulásával történő azon használatát kell érteni, amely a védjegyekről szóló 1938. évi törvény [Trade Marks Act 1938] 12. cikkének (2) bekezdése értelmében eredetileg »honest concurrent use«-nak minősült.

(4) E cikk nem érinti

a) a lajstromozásnak a 3. cikkben felsorolt okokból (abszolút kizáró okok) történő megtagadását vagy

b) a törlés iránti kérelem 47. cikk (2) bekezdése szerinti benyújtását (a nem megadott lajstromozási hozzájárulás relatív kizáró okán alapuló kérelem).”

III – A tényállás, az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

12. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kiderül, hogy a BB és az AB 1973-ban, illetve 1974-ben lépett be először aktívan az Egyesült Királyság piacára. Mindketten a Budweiser elnevezésből álló, vagy azt tartalmazó védjegy alatt forgalmazznak sört.

13. Miként az továbbá az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kiderül, bár az elnevezések azonosak, a sörök azonban nem. Ízüik, áruk és külső megjelenésük mindig is különbözött. Azokon a piacokon, ahol mindketten jelen voltak, a fogyasztók tudatában voltak a különbségnek, noha az összetévesztés veszélyének csekély foka továbbra is fennállt.

14. 1976 novemberében a BB a „Bud” szó védjegyként történő lajstromozása iránti kérelmet nyújtott be. Az AB ez ellen felszólalt.

15. 1979-ben az AB keresetet indított a BB ellen jellegbitorlásra hivatkozással, és ideiglenes intézkedés elrendelésével kérte, hogy tiltsák el a BB-t a „Budweiser” név használatától. A BB ellenkérelmet nyújtott be annak érdekében, hogy az AB felhagyjon a „Budweiser” név használata által elkövetett jellegbitorlással. Ezen eljárás tartamára a felszólalás elbírálását felfüggesztették. Mindazonáltal a kérelem és az ellenkérelem is elutasításra került, mivel a bíróságok úgy vélték, hogy egyik fél sem kelt megtévesztő benyomást. A „Budweiser” védjegyhez és elnevezéshez kettős jóhírnév fűződik.

16. 1979. december 11-én az AB a „Budweiser” szó lajstromozásával kapcsolatban kérelmet nyújtott be „sörök, ale típusú sörök és porter típusú sörök” vonatkozásában. A BB felszólalt ez ellen. 1989. június 28-án a BB nyújtott be lajstromozás iránti kérelmet a

„Budweiser” szó vonatkozásában, amely ellen az AB felszólalt.

17. A Court of Appeal 2000 februárjában mindkét felszólalást elutasította, miáltal mindkét fél lajstromoztathatta a Budweiser elnevezést védjegyként. A határozatot az Egyesült Királyság védjegyekről szóló korábbi, 1938. évi törvénye alapján hozták, amely kifejezetten lehetővé tette ugyanazon, vagy összetéveszthetőségig hasonló védjegyek egyidejű lajstromozását olyan esetekben, amikor jóhiszemű egyidejű használat vagy más speciális körülmények álltak fenn. A határozatot követően 2000. május 19-én mindkét fél bekerült a védjegylajstromba a Budweiser elnevezésből álló védjegy jogosultjaként. Mindezekből következik, hogy a BB két lajstrommal rendelkezik, az egyik a Bud szóra (kérelem időpontja: 1976. november), a másik a Budweiser elnevezésre (kérelem időpontja: 1989. június) vonatkozik. Az AB a Budweiser kifejezést lajstromoztatta (kérelem időpontja: 1979. december).

18. 2005. május 18-án, azaz 4 évvel és 364 nappal a felek Budweiser védjegyének lajstromozása után az AB kérte a nemzeti védjegy hivatalt, hogy törölje a BB Budweiser védjegyét. A kérelem az alábbi jogalapokat tartalmazta:

- Noha mindkét fél védjegyét ugyanaznap lajstromoztatta, a 4. cikk (2) bekezdése

értelmében az AB védjegye a „korábbi védjegy”, mivel a bejelentés időpontja korábbi és az számít.

- A védjegyek és az áruk azonosak, így a 4. cikk (1) bekezdésének a) pontja alapján a BB védjegy törlésének van helye.
- A belenyugvás kizárt, mivel a 9. cikkben előírt ötéves határidő még nem járt le.

19. A védjegy hivatal úgy vélte, hogy az AB-t semmi sem akadályozta abban, hogy törlés iránti kérelmet nyújtson be, mivel a 89/104 irányelv 9. cikkének (1) bekezdésében előírt ötéves belenyugvási határidő a későbbi védjegy lajstromozásának időpontjától kezdődött. A védjegy hivatal ezért helyt adott a törlés iránti kérelemnek.

20. A BB e határozattal szemben jogorvoslati kérelmet terjesztett a High Court Of Justice (England & Wales) elé. E bíróság többek között úgy határozott, hogy a korábbi védjegy jogosultjának, vagyis az AB-nek a védjegyekről szóló 1994. évi törvény 48. cikke szerint egy lajstromozott védjegy használatába kellett volna belenyugodnia, nem pedig például

egy nem lajstromozott – ugyan lajstromozni kért, de a lajstromba nem bejegyzett – védjegy használatába. Mivel az AB a használatba nem nyugodott bele, a nemzeti bíróság helyt adott a törlés iránti kérelemnek.

21. A BB erre tekintettel jogorvoslati kérelmet terjesztett a Court of Appeal elé. E bíróság kétségeinek ad hangot a 9. cikk értelmében vett „belenyugvás” fogalmának jelentését illetően, mindenekelőtt azon kérdés vonatkozásában, hogy mikortól kezdődik a korábbi védjegy jogosultjának a későbbi védjegy használatába való belenyugvása. E bíróság értelmezést illető kétségei mindazonáltal a 89/104 irányelv 4. cikkének értelmezését is érintik. Ezen indok alapján úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„1. A 89/104 irányelv 9. cikkének (1) bekezdése értelmében mit jelent a »belenyugvás« kifejezés és különösen:

- a) a belenyugvás közösségi jogi fogalom, vagy a nemzeti bíróságoknak lehetőségük van a belenyugvás meghatározására vonatkozóan nemzeti szabályaik alkalmazására (beleértve a tartamot, illetve a hosszú ideje tartó jóhiszemű egyidejű használatot)?
- b) ha a belenyugvás közösségi jogi fogalom, tekinthető-e úgy, hogy a

védjegy jogosultja belenyugodott abba, hogy harmadik személy hosszú ideje, bizonyítottan jóhiszeműen használja ugyanazt a védjegyet, ha régóta tudott a használatról, de nem tudta megakadályozni azt?

hogy a védjegy a korábbi védjegy jogosultjának áruit jelöli, és más áruit nem, hanem ellenkezőleg, ez utóbbi vagy más áruit jelöli?”

- c) mindenesetre szükséges-e az, hogy a védjegy jogosultja védjegyet lajstromoztassa ahhoz, hogy »belenyugodhasson« a harmadik személy által történő i. azonos, illetve ii. összetéveszthetőségig hasonló védjegy használatába?

IV – A Bíróság előtti eljárás

22. A 2008. október 20-i keltezésű előzetes döntéshozatalra utaló határozat 2008. november 30-án érkezett a Bíróság Hivatalához.

2. Mikortól kell számítani »öt egymást követő évet«, és különösen elkezdődhet-e ez az időszak (és ezáltal lejárhat-e), mielőtt a korábbi védjegy jogosultja ténylegesen lajstromoztatja a védjegyet, és ha igen, milyen feltételeknek kell teljesülniük az időszak megkezdéséhez?

23. Az AB, a BB, az Egyesült Királyság Kormánya, a cseh, az olasz, a szlovák és a portugál kormány, valamint az Európai Bizottság a Bíróság alapokmányának 23. cikkében meghatározott határidőn belül írásbeli észrevételeket terjesztettek elő.

3. A 89/104 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja alkalmazásában a korábbi védjegy jogosultja akkor is előnyt élvez-e, ha a két, azonos árukat jelölő, azonos védjegyet hosszú ideje jóhiszeműen használták egyidejűleg, így a korábbi védjegy származási garanciája nem jelenti azt,

24. A 2010. november 24-i tárgyaláson az AB, a BB, a cseh kormány, valamint a Bizottság meghatalmazottjai jelentek meg, hogy érveiket előadják.

V – A felek fő érvei

A – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről

25. A *BB* álláspontja szerint a 89/104 irányelv 9. cikke értelmében vett „belenyugvás” fogalma az uniós jog önálló fogalma. Az a védjegy harmadik személy általi használatának elmulasztott megakadályozását öleli fel, ha erre lehetőség volt.

26. Az *AB* szintén úgy véli, hogy a „belenyugvás” fogalma az uniós jog önálló fogalma, és hogy a tagállami bíróságoknak nincs lehetőségük e fogalom meghatározását illetően nemzeti szabályaik alkalmazására.

27. E fogalom meghatározása alapján a korábbi védjegy jogosultjának ahhoz, hogy egyáltalán belenyugodhasson a későbbi védjegy használatába, szükségszerűen olyan helyzetben kellett lennie, hogy megakadályozhassa annak használatát. Nem feltételezhető, hogy belenyugodott a későbbi védjegy jóhiszemű és többéves használatába, ha tudott ugyan a védjegyről, de nem volt olyan helyzetben, hogy megakadályozza annak használatát. Az *AB* kifejti továbbá, hogy a 89/104 irányelv 9. cikke értelmében vett „belenyugvás” feltételezése szempontjából szükséges, hogy a védjegy jogosultja lajstromoztassa azt ahhoz,

hogy a valamely – összetéveszthetően – azonos vagy hasonló védjegybe való tulajdonképeni belenyugvás elkezdődhessen.

28. Az *Egyesült Királyság Kormánya* kifejti, hogy a „belenyugvás” fogalma esetében az uniós jog önálló fogalmáról van szó. Nem feltételezhető, hogy a védjegy jogosultja belenyugodott az azonos védjegy harmadik személy általi jóhiszemű többéves használatába, ha tudott ugyan a védjegyről, de nem volt módja a használat megakadályozására. Nem szükséges továbbá, hogy a védjegy jogosultja lajstromoztassa azt ahhoz, hogy a valamely azonos vagy hasonló védjegy használatába való belenyugvás kezdetét vehesse.

29. Az *olasz kormány* úgy véli, hogy a 89/104 irányelv 9. cikke értelmében vett „belenyugvás” fogalma az uniós jog harmonizált fogalma, és az magában foglalja a korábbi védjegy jogosultjának jogi lehetőségét arra, hogy fel lépjen valamely azonos vagy megtévesztően hasonló későbbi védjegy harmadik személy általi használatára ellen.

30. Mivel a korábbi védjegynek a 89/104 irányelv 4. cikkének (2) bekezdésében meghatározott fogalma nem feltételezi a korábbi védjegy lajstromozását, a valamely azonos vagy hasonló védjegy harmadik személy általi használatába való „belenyugvás” elkezdődése szempontjából nem szükséges, hogy a korábbi védjegy jogosultja lajstromoztassa azt ahhoz, hogy valamely azonos vagy hasonló védjegy harmadik személy általi használatába elkezdjen „belenyugodni”. A 89/104 irányelv 9. cikkének (2) bekezdése nem tiltja meg a

tagállamok számára annak előírását, hogy a belenyugvás 9. cikk (1) bekezdése értelmében vett esete már a korábbi védjegy lajstromozása előtt fennáll, akár a 4. cikk (4) bekezdésének a), b) és c) pontjában vázolt tényállásokban is.

védjegyet ezenkívül a 4. cikk (2) bekezdése szerint nem szükségképpen kell lajstromozni ahhoz, hogy annak jogosultja belenyugodhasson az e tagállamban lajstromozott későbbi védjegy használatába.

31. A *portugál kormány* véleménye szerint két védjegynek a piacon való többéves egyidejű fennállása esetén a jóhiszeműség és a jogbiztonság érdeke megkívánja, hogy a 89/104 irányelv 9. cikkében előírt jogvesztő határidő összhangban álljon azzal az időponttal, amelyben a védjegyek tényleges használata kezdetét vette, valamint azzal, amelyben az elsődleges elnevezés jogosultjai már rendelkeztek a védjegyjogosult érdekeit esetlegesen sértő használat megakadályozásához szükséges – például a tisztességtelen versenyre vonatkozó szabályokban meghatározott – eszközökkel.

B – *Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdéstről*

34. A *BB* véleménye szerint a 89/104 irányelv 9. cikkének (1) bekezdésében előírt belenyugvási határidő abban az időpontban kezdődik el, amikor az érdekelt tudomást szerez a harmadik személy általi használatról. Az a körülmény, hogy e határidő a korábbi védjegy lajstromozása előtt vagy után kezdődik-e el, nem releváns.

32. A *Bizottság* kifejti, hogy a „belenyugvás” fogalma esetében az uniós jog önálló fogalmáról van szó, amelyet egységesen kell értelmezni.

35. Az *AB* ellenben úgy véli, hogy az „öt egymást követő évet” akkortól kell számítani, amikor az alábbi három feltétel teljesül: a korábbi védjegyet lajstromozták; a korábbi védjegy jogosultja tud az azonos vagy hasonló védjegy használatáról; a későbbi védjegyet szintén lajstromozták. Ezen időszak sem nem kezdődhet el, sem nem járhat le a korábbi védjegy tényleges lajstromozása előtt.

33. Nem feltételezhető, hogy a korábbi védjegy jogosultja belenyugodott valamely későbbi lajstromozott védjegybe, mielőtt az utóbbit egyáltalán lajstromozták volna, mégpedig akkor sem, ha tudott annak használatáról, és az ellen semmit sem tehetett. A korábbi

36. Az *Egyesült Királyság Kormány*a rámutat arra, hogy az „öt egymást követő évet” akkortól kell számítani, amikor a későbbi védjegyet

lajstromozták és használták, és a jogosult annak használatáról tudomást szerzett.

37. A *szlovák kormány* először az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdést vizsgálja meg, mielőtt az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdéssel foglalkozna. Véleménye szerint az ötéves határidő a későbbi védjegy lajstromozásának időpontjában kezdődik, amennyiben a korábbi védjegy jogosultja tud a későbbi védjegy használatáról, és annak lajstromozását jóhiszeműen kérték, mégpedig tekintet nélkül arra, hogy a korábbi védjegyet lajstromozták-e már vagy bejelentették-e már lajstromozásra a védjegy hivatalnál.

38. Az *olasz kormány* az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést úgy javasolja megválaszolni, a 89/104 irányelv 9. cikkének (1) bekezdésében meghatározott belenyugvási időszak elkezdődhet és alkalmasint le is járhat, mielőtt a korábbi védjegy jogosultja lajstromoztatja a védjegyet, hogy az mindazonáltal sem a későbbi védjegy lajstromozása, sem pedig azon időpont előtt nem kezdődhet el, amelyben a korábbi védjegy jogosultja ténylegesen tudomást szerzett a későbbi lajstromozott védjegyről.

39. A *Bizottság* véleménye szerint a belenyugvási időszak akkor kezdődik el, amikor a korábbi védjegy jogosultja tudomást szerez a későbbi lajstromozott védjegy használatáról.

A határidő tehát legkorábban a későbbi védjegy lajstromozásának időpontjában kezdődhet, amennyiben ez utóbbit ekkortól használták, és a korábbi védjegy jogosultja ezen időponttól tudomást szerez e használatról. A későbbi védjegy lajstromozásának időpontja az egyes tagállamok lajstromozási eljárásra alkalmazandó szabályai útján állapítandó meg. A belenyugvási határidő továbbá elkezdődhet, még mielőtt a korábbi védjegy jogosultja lajstromoztatja a védjegyet.

C – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdéstről

40. A *BB* kifejti, hogy azonos termékeket jelölő két azonos védjegy egyidejű jóhiszemű, valamint többéves, mégpedig oly módon történő használata esetén, hogy a védjegy nem kizárólag a korábbi védjegy jogosultjának termékeit, hanem ellenkezőleg, a későbbi védjegy jogosultjának termékeit is jelöli, és ha az összetévesztés komoly veszélye nem áll fenn, a későbbi védjegy révén nem sérül a korábbi védjegy alapvető funkciója, miként azt a 89/104 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja feltételezi.

41. Az *AB* véleménye szerint a 89/104 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja

feltétlen oltalmat nyújt, és ezért a korábbi védjegy jogosultja számára lehetővé teszi jogainak érvényesítését, mégpedig az azonos termékeket jelölő két védjegy egyidejű jóhiszemű többéves használata esetén is, minek folytán a korábbi védjegy származási garanciája nem jelenti azt, hogy a védjegy kizárólag a korábbi védjegy jogosultjának e termékeit jelöli, egyébként pedig más terméket nem, hanem ellenkezőleg, ez utóbbi és a másik használó termékeit egyformán jelöli.

42. Az *Egyesült Királyság Kormánya* e kérdést úgy javasolja megválaszolni, hogy a 6. cikk (2) bekezdése és a 9. cikk rendelkezéseinek sérelme nélkül a 89/104 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerinti rendelkezés alkalmazandó annyiban, amennyiben az lehetővé teszi a korábbi védjegy jogosultja számára jogainak érvényesítését, mégpedig az azonos termékeket jelölő két védjegy egyidejű jóhiszemű többéves használata esetén is.

43. A *cseh kormány* véleménye szerint a 89/104 irányelv 4. cikke nem alkalmazandó az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló tényállásra, mivel ezen irányelv feltételezi, hogy két közismert azonos vagy legalábbis hasonló védjegy esetén e védjegyek egyike sem lesz képes formális jogvédelemre szert tenni, vagyis mindkét védjegy egyformán oltalmat élvez, minek folytán azok alkalmasint párhuzamosan használhatók a nemzeti és

nemzetközi jog nem lajstromozott védjegyekre vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően.

44. A cseh kormány a teljesség kedvéért rámutat arra, hogy a 89/104 irányelv 9. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az abban előírt belenyugvási határidő nem kezdődik el a megtámadott védjegy lajstromozásának időpontja előtt.

45. A cseh kormány úgy véli, hogy joggal való visszaélés esetén kizárt a 89/104 irányelv 4. cikkére való hivatkozás. Joggal való visszaélés alatt az arra tett kísérletet kell érteni, hogy a jogi norma célkitűzésével ellentétben valamely személy előnyt biztosítson a maga számára valamely harmadik személlyel szemben. Annak megítélése, hogy a joggal való visszaélés esete áll-e fenn, a nemzeti bíróság feladata.

46. A *szlovák kormány* véleménye szerint a 89/104 irányelv a korábbi védjegy jogosultja számára nem teszi lehetővé a 4. cikk értelmében vett jogainak érvényesítését, ha e jog érvényesítése visszaélészerűnek tekintendő.

47. A joggal való efféle visszaélés bizonyítása egyrészt azt feltételezi, hogy a törléshez való jog érvényesítése az irányelv, valamint a megfelelő nemzeti átültető jogszabály ténybeli feltételeinek formális teljesülése ellenére taktikai előnyhöz vezet, amelynek biztosítása ellentétben állna az irányelv céljaival. Másrészt a körülmények összességének értékeléséből

annak kell kiderülnie, hogy a törlés iránti kérelem fő célja a taktikai előny megszerzése. Mindazonáltal a nemzeti bíróra kell bízni annak vizsgálatát, hogy a konkrét ügyben a joggal való visszaélés esete áll-e fenn.

VI – A jogkérdésről

A – Bevezető megjegyzések

48. Az *olasz kormány* hangsúlyozza, hogy a 89/104 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja nem jogosítja fel a nyilvánvalóan korábbi védjegy jogosultját a nyilvánvalóan későbbi védjegy használatának megakadályozására vagy éppen töröltetésére. Azonos vagy mértévesztően hasonló védjegyek egyidejű jóhiszemű többéves használata esetén arra kell következtetni, hogy a 89/104 irányelvvel nem ellentétes a tagállam olyan döntése, amely két védjegy jogosultjaitól megtagadja a másik védjegy törléséhez vagy a használat megtiltásához való jogot, mégpedig a lajstromozás sorrendjétől vagy éppen az esetleges belenyugvástól függetlenül.

50. Az uniós szintű minimumkövetelmények szellemi tulajdon védelme terén történnő kialakítása a védjegy jog terén a leginkább előrehaladott. Az e jogterületet jellemző jogegységesítés két különböző, párhuzamosan követett, mindazonáltal egymással sokrétű kapcsolatban álló és egymást kiegészítő szabályozási megközelítésen alapul.⁷ Ott van egyrészt a közösségi védjegy 40/94/EK rendelettel⁸ bevezetett rendszere mint szupranacionális ipari tulajdonjog, amely a rendelet 1994. március 15-i hatálybalépésével az országhatárokon túlmutató, az Európai Unió területének egészére kiterjedő, egységes védjegy jogot hozott létre. Másrészt ott van a nemzeti jogrendeknek az irányelv jogi eszközeivel végzett jogközelítés útján előmozdított közelítése. A jogközelítés e módszere nem

49. A *Bizottság* rámutat arra, hogy a 89/104 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja nem zárja ki két azonos, de különböző gyártók által forgalmazott terméket jelölő két azonos védjegy egyidejű fennállását többéves jóhiszemű használat mellett, amennyiben ez nem sérti a korábbi védjegy alapvető funkcióját, az adott termék származásának jelölését.

7 – Ebben az értelemben Knaak, R., *Gemeinschaftsrechte und Recht der EU-Mitgliedstaaten* (szerk. Bastian, E.-M., Knaak, R. és Schrickler, G.), München, 2006., 71. o.; és Mühlendahl, A., „Territorialität und Einheitlichkeit im europäischen Markenrecht“, *Perspektiven des geistigen Eigentums und Wettbewerbsrechts – Festschrift für Gerhard Schrickler zum 70. Geburtstag*, München, 2005., 853. o.

8 – A közösségi védjegyről szóló, 1993. december 20-i 40/94/EK tanácsi rendelet (HL L 11., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 146. o.).

helyezi ugyan hatályon kívül a védjegyjogot mindig is jellemző területiség elvét⁹, vagyis a védjegy joghatásainak az adott tagállam területéhez kötését, hozzájárul azonban a nemzeti jogszabályok közötti eltéréseknek és az áruk és szolgáltatások közös piacon belüli szabad mozgása ebből fakadó akadályainak a felszámolásához.¹⁰

sorolni. Kifejezetten rögzítésre kerül, hogy az elérni kívánt célkitűzések megvalósítása megkívánja, hogy a feltételek e területen azonosak legyenek. A lajstromozás útján megszerzett védjegyek lajstromozásával és törlésével, valamint oltalmuk megszűnésének megállapításával kapcsolatos eljárásjogi szempontok szabályozására vonatkozó tagállami hatáskörnek ellenben az irányelv ötödik preambulumbekendése szerint sértetlennek kell maradnia.

51. Az uniós jogalkotó is e célt követte a 89/104 irányelv elfogadásával, miként az annak első preambulumbekendéséből kiderül. A 89/104 irányelv harmadik preambulumbekendése értelmében mindazonáltal ezzel nem a védjegyekre vonatkozó nemzeti jogszabályok teljes körű közelítését kívánta elérni. Sokkal inkább elegendőnek tekintette, ha a közelítés azokra a jogszabályi rendelkezésekre korlátozódik, amelyek a belső piac működését a legközvetlenebbül érintik. Ezek körébe – miként arra ezen irányelv hetedik preambulumbekendése utal – különösen „a lajstromozott védjegy megszerzésé[re] és a védjegyoltalom fenntartásá[ra]” vonatkozó jogszabályi rendelkezések tartoznak. Ez különösen a védjegy lajstromozását kizáró, illetve annak törlésére alapot adó okokra vonatkozik, amelyeket kimerítően fel kell

52. A védjegyekre vonatkozó nemzeti jogszabályok csupán részleges harmonizációjára tekintettel felmerül az a jelen ügy szempontjából releváns kérdés, hogy az irányelv 9. cikke szerinti „belenyugvás” fogalmát alá kell-e vetni – és ha igen, mennyiben – az uniós jog előírásainak. A kérdést előterjesztő bíróság 1.a) kérdése e fogalomnak az uniós jog kategóriáiba történő alapvető jogi besorolásával foglalkozik, míg az 1.b)–2. kérdés tárgya e fogalom tartalma, valamint a korábbi védjegy fennálló jogok belenyugvás útján történő elvesztését szabályozó rendelkezések pontos kialakítása. Ettől másfelől meg kell különböztetni a 3. kérdést, amely elsősorban az irányelv 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának értelmezésére, valamint az angol védjegyjogban eddig ismert jogintézmény, a „honest

9 – A területiség védjegyjogi elve értelmében a védjegyhez fűződő joghatások az adott oltalmi állam területére korlátozódnak. A védjegyoltalom minden államban annak nemzeti jogrendjéhez igazodik (lásd Fezer, K.-H., *Markenrecht*, 4. kiadás, München, 2009., Első rész, F. I 1, 1. pont; Kaiser, G., *Strafrechtliche Nebengesetze* (szerk. Erbs, G., Kohlhaas, M., és Ams, F.), 178. átdolgozás, München, 2010., Markengesetz, Előzetes észrevételek, 18. pont).

10 – Ebben az értelemben Novak, M., „Rechtsprechung der Europäischen Gerichtshöfe zum Markenrecht”, *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, 2001., 613. o.

concurrent use” („jóhiszemű egyidejű használat”) uniós joggal való összeegyeztethetőségére vonatkozik. Az előterjesztett kérdéseket az áttekinthetőség érdekében a fent megjelölt három témakörnek megfelelően rendezem újra, és azokra válaszokat is ebben a sorrendben adok. Végezetül az irányelv 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának az alapügyre kiterjedő időbeli hatályának szempontjával és a Bíróság előtti eljárás keretében a cseh, valamint a szlovák kormány által az AB visszaélészerű joggyakorlásával szemben emelt kifogással kell foglalkozni.

B – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések vizsgálata

1. A „belenyugvás” uniós jogi fogalma

53. Az első megvizsgálendő kérdés az, hogy az irányelv 9. cikke szerinti „belenyugvás” fogalma az uniós jog önállóan és egységesen értelmezendő fogalmának tekintendő-e. Maga az irányelv nem tartalmazza e fogalom jogi meghatározását. Felmerül a kérdés, hogy ez a

körülmény ellentétes-e az uniós jogi fogalom alá történő besorolással.

a) A tagállami jogokra való kifejezett utalás hiánya

54. A megfelelő besoroláshoz mindenképpen hivatkozni kell a Bíróság időközben állandóvá vált ítélkezési gyakorlatára¹¹, amelynek értelmében az uniós jog egységes alkalmazásának követelményéből és az egyenlőség elvéből az következik, hogy a jelentésének és hatályának meghatározása érdekében a tagállami jogokra kifejezett utalást nem tartalmazó uniós jogi rendelkezést az egész Európai Unióban önállóan és egységesen kell értelmezni, figyelembe véve a rendelkezés összefüggéseit és a kérdéses szabályozás célját. Amennyiben azonban az uniós jogalkotó az uniós jogi aktusban hallgatólagosan utal a tagállami

11 – Lásd többek között a C-467/08. sz. SGAE-ügyben 2010. október 21-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-10055. o.) 32. pontját; a C-168/08. sz. Hadadi-ügyben 2009. július 16-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-6871. o.) 38. pontját; a C-523/07. sz. A-ügyben 2009. április 2-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-2805. o.) 34. pontját; a C-314/06. sz., Société Pipeline Méditerranée et Rhône ügyben 2007. december 18-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-12273. o.) 21. pontját; a C-188/03. sz. Junk-ügyben 2005. január 27-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-885. o.) 29. pontját; a C-55/02. sz., Bizottság kontra Portugália ügyben 2004. október 12-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-9387. o.) 45. pontját; a C-103/01. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2003. május 22-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-5369. o.) 33. pontját; a C-287/98. sz. Linster-ügyben 2000. szeptember 19-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-6917. o.) 43. pontját; a C-296/95. sz., EMU Tabac és társai ügyben 1998. április 2-án hozott ítélet (EBHT 1998., I-1605. o.) 30. pontját és a 327/82. sz. Ekro-ügyben 1984. január 18-án hozott ítélet (EBHT 1984., 107. o.) 14. pontját.

alkalmazásra¹², akkor nem a Bíróság feladata egységes uniós jogi meghatározást adni az alkalmazott fogalomnak.

b) A védjegyeken fennálló jogok és az azokkal összefüggő kifogások harmonizációja

55. Ezzel összefüggésben meg kell állapítani, hogy az irányelv nem tartalmaz a tagállami jogokra való kifejezett utalást, amelyből arra lehetne következtetni, hogy a tagállamoknál kívánták hagyni az e bizonytalan jogi fogalom tartalommal való kitöltésére vonatkozó hatáskört.¹³

12 – A nemzeti jog terminológiájára való utalás példaként az egész Közösségre kiterjedő egységes biztosítékok kialakítása érdekében a tagállamok által a társasági tagok és harmadik személyek érdekei védelmében a Szerződés 58. cikkének (2) bekezdése szerinti társaságoknak előírt biztosítékok összehangolásáról szóló, 1968. március 9-i 68/151/EGK első tanácsi irányelv (HL L 65., 8. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 3. o.) hozható fel. Ezen irányelv nem rögzíti a részvénytársaság és a korlátolt felelősségű társaság egységes fogalmát. Az nem azt írja elő, hogy milyennek kell lennie egy ilyen társaságnak, hanem csak azoknak a szabályoknak az előírására szorítkozik, amelyeket olyan meghatározott társasági formákra kell alkalmazni, amelyeket az uniós jogalkotó részvénytársaságnak vagy korlátolt felelősségű társaságnak tekint (lásd a C-81/09. sz. Idruma Typou ügyben 2010. október 21-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-10161. o.] 40. és 41. pontját, valamint ugyanezen ügyre vonatkozó 2010. június 2-i indítványom 42. és 43. pontját). További példaként a munkáltató fizetéseképtelensége esetén a munkavállalók védelmére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1980. október 20-i 80/987/ÉGK tanácsi irányelv (HL L 283., 23. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 217. o.) 2. cikkének (2) bekezdése szerinti munkavállaló fogalma hozható fel. E fogalom meghatározása és tartalmának megállapítása a nemzeti jogra hárul (lásd a C-442/00. sz. Rodríguez Caballero-ügyben 2002. december 12-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-11915. o.] 27. pontját, valamint a C-69/08. sz. Visciano-ügyre vonatkozó 2009. április 2-i indítványom [2009. július 16-án hozott ítélet, EBHT 2009., I-6741. o.] 63. pontját).

13 – Lásd Meyer, A., „Das deutsche und französische Markenrecht nach der Umsetzung der Ersten Markenrichtlinie (RL 89/104/EWG)”, *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht, Internationaler Teil*, 1996., 592. o., aki rámutat arra, hogy a védjegyekről szóló tagállami törvényeket az irányelvvel összhangban kell értelmezni. A védjegyekről szóló irányelv önálló terminológiát használ, anélkül hogy utalna a létező nemzeti jogrendekre. Az eddig a nemzeti jogalkalmazó szervek által önállóan értelmezhető jogi fogalmak közösségi jogi természetűek, és sajátos európai jogi tartalommal bírnak.

56. A tagállami hatáskör közvetetten sem vezethető le abból a körülményből, hogy a 89/104 irányelv annak harmadik preambulumbekzdése szerint csupán részleges harmonizációt ír elő. Miként azt a Bíróság már megállapította, e körülmény nem zárja ki azt, hogy különösen azok a nemzeti jogszabályi rendelkezések, amelyek a belső piac működését a legközvetlenebbül érintik, teljes harmonizáció tárgyát képezzék.¹⁴ Ez a korábbi védjegyen fennálló jogoknak az irányelv 9. cikke által szabályozott – a jelen ügy szempontjából releváns – elvesztésére is igaz. Miként azt előljáróban említettem,¹⁵ a hetedik preambulumbekzdés leszögezi, hogy az irányelv által célul tűzött védjegyjogi harmonizáció azokra a szempontokra terjed ki, amelyek a lajstromozott védjegy tagállamokbeli „megszerzésére” és a védjegyoltalom tagállamokbeli „fenntartására” vonatkoznak. Ebből arra lehet következtetni, hogy a harmonizáció tárgyát különösen azok a szempontok képezik, amelyek mind a lajstromozott védjegy által biztosított jog „fennállását”¹⁶, mind annak „érvényesítését” érintik.

57. A védjegyen fennálló jog „érvényesítését” az irányelv 4. cikkének (1) bekezdése,

14 – A C-355/96. sz. Silhouette International Schmied ügyben 1998. július 16-án hozott ítélet (EBHT 1998., I-4799. o.) 23. pontja és a C-40/01. sz. Ansul-ügyben 2003. március 11-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-2439. o.) 27. pontja.

15 – Lásd a jelen indítvány 51. pontját.

16 – Ezt az álláspontot képviseli nyilvánvalóan Novak, M. is, hivatkozás a 10. lábjegyzetben, 613. o.

valamint 5. cikkének (1) bekezdése szolgálja. Mindkét rendelkezésben az elsőbbség védjegyjogi elve fejeződik ki, amely szerint valamely korábbi jog alapján valamennyi későbbi ütköző megjelöléssel szemben el lehet járni.¹⁷ A 4. cikk (1) bekezdése a védjegyjogosultnak jogot biztosít arra, hogy a saját védjeggyel való azonossága vagy hasonlósága miatt összetéveszthető későbbi védjegy törlését kérje. Az 5. cikk (1) bekezdése másfelől a védjegyjogosult számára kizárólagos jogot biztosít a védjegyben, valamint feljogosítja arra, hogy bárkivel szemben fellépjen a gazdasági tevékenység körében történő használat ellen.¹⁸

58. A harmonizáció körébe tartozó szempontoknak azonban szükségszerűen a későbbi védjegynek a korábbi védjegyben fennálló jogok bitorlásával vádolt jogosultját megillető esetleges anyagi jogi kifogásokra is ki kell terjedniük. Az irányelv 9. cikkében szabályozott jogvesztés ugyanis ilyen kifogást képez a védjegyjogosultnak a 4. cikk (1) bekezdésének a) pontjában a másik védjegy törlése iránti kérelem benyújtására biztosított jogával szemben.

59. E megközelítést a Bíróságnak az irányelv 7. cikkéhez fűződő ítélkezési gyakorlata

támasztja alá, amely a védjegyoltalom kimerülését szabályozza, és ennyiben szintén az 5. cikkből fakadó joggal szembeni kifogást képez. A Bíróság ezért helyesen állapította meg, hogy az irányelv a védjegyjog e területe tekintetében teljes harmonizációt valósít meg.¹⁹ Nincs nyilvánvaló ok arra, hogy a jogvesztés esetében ettől eltérő következtetésre jussunk.²⁰

60. A jogvesztés jogintézménye jogmódszertani szempontból a jóhiszeműség elvének, pontosabban a *venire contra factum proprium* alapelvében kifejezésre jutó jogelvének a konkretizálását jelenti, amely szerint a jog jogosultjának ellentmondásos magatartása esetén számára meg kell tiltani e jognak a kötelezettekkel szembeni gyakorlását.²¹ A tagállamok joga szerint valamely jog fősabály szerint akkor vész el, ha azt a jogosult

17 – Lásd Neu, C., „Die Verwirkung im Wettbewerbs- und Warenzeichenrecht”, *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht*, 1987., 683. o.

18 – Lásd a C-100/02. sz. Gerolsteiner Brunnen ügyben 2004. január 7-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-691. o.) 17. pontját.

19 – A 14. lábjegyzetben hivatkozott Silhouette International Schmied ügyben hozott ítélet 25. és 29. pontja; a C-414/99., C-415/99. és C-416/99. sz., Zino Davidoff és Levi Strauss egyesített ügyekben 2001. november 20-án hozott ítélet (EBHT 2001., I-8691. o.) 39. pontja; a C-16/03. sz. Peak Holding ügyben 2004. november 30-án hozott ítélet (EBHT 2004., I-11313. o.) 30. pontja; a C-59/08. sz. Copad-ügyben 2009. április 23-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-3421. o.) 40. pontja és a C-324/08. sz., Makro Zelfbedieningsgroothandel és társai ügyben 2009. október 15-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-10019. o.) 20. és 21. pontja.

20 – Ezt az álláspontot képviseli Stuckel, M. is, *Kommentar zum Markenrecht*, 2. kiadás, Frankfurt am Main, 2007., 21. §, 468. o., 14. pont, aki arra hívja fel a figyelmet, hogy a 89/104 irányelv 9. cikkének (1) bekezdése a korábbi védjegyben fennálló jogok elvesztésének teljes harmonizációját célozza a későbbi védjegy használatába való belemenyugvás tekintetében, amennyiben a 4. cikk (1) bekezdéséből fakadó jogok érintettek. A szerző véleménye szerint nem állapítható meg, hogy e tekintetben miért kellene valami másnak érvényesülnie, mint az irányelvnek „a védjegyoltalom tartalmára” vonatkozó 5. cikke és „a védjegyoltalom kimerülésére” vonatkozó 7. cikke esetében.

21 – Haft, K., Jonas, K.-U., Nack, R., Schulte, C. és Schweyer, S., „Duldung (Tolerierung) der Verletzung von Rechten des geistigen Eigentums”, *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht, Internationaler Teil*, 2006., 793. o.

bizonyos időszakon át (időpontban) nem érvényesítette (a jogosult tévlensége), és a kötelezett a magatartását ahhoz igazította, és a jogosult magatartásának objektív értékelése nyomán indokolt is volt magatartását ahhoz igazítania (jogos bizalom), hogy a jogosult a jogot a jövőben sem fogja érvényesíteni. A jóhiszeműség elvének megsértése ebben az esetben a joggyakorlás rosszhiszemű késelelmében nyilvánul meg. Az oltalom tárgya a főszabály szerinti kötelezett meghatározott jogállapotba vetett, az egyedi eset különleges körülményeire tekintettel a jogrend által jogosnak tekintett bizalma.

és annak használatát ne kifogásolhassa, ha a későbbi védjegy használatáról tudva azt hosszabb időn át eltűrte, kivéve, ha a későbbi védjegyet rosszhiszeműen jelentették be lajstromozásra.

c) Az egységes szabályozás szükségessége

61. E jogelv a védjegyjog sajátos területére is beférkőzött. Miként azt a Bíróság a Levi Strauss ügyben hozott ítéletben²² megállapította, a 89/104 irányelvnek az a célja, hogy egyensúlyba hozza a védjegyjogosultnak a védjegy alapvető funkciójának a biztosításában fennálló érdekét, valamint a többi gazdasági szereplő azon érdekét, hogy olyan megjelölések álljanak rendelkezésükre, amelyek alkalmasak áruik és szolgáltatásaik jelölésére. Ez kifejezetten tükröződik az irányelv tizenegyedik preambulumbekzdésében, amelynek értelmében a jogbiztonság és annak érdekében, hogy a korábbi védjegy jogosultjának érdekei ne sérüljenek méltánytalanul, fontos arról gondoskodni, hogy az utóbbi ne kérhesse egy sajátjánál későbbi védjegy törlését,

62. Az uniós jogalkotó nem utolsósorban a jogvesztés jogintézményének a jogbiztonság megteremtésében betöltött lényeges funkciója okán²³ egységes szabályokat fogadott el az irányelv 9. cikkében. E szabályozás aprólékosága, különösen azon tekintetben, hogy a jogvesztés jogkövetkezményének beálltához konkrétan mely feltételeknek kell teljesülniük – amelyekkel a második témakör vizsgálata során részletesebben fogok foglalkozni²⁴ –, arra enged következtetni, hogy az uniós jogalkotó szándéka valamennyi tagállamban a lehető legegységesebb szabályok bevezetésére terjedt ki. Sem a harmonizáció, sem pedig a jogbiztonság közös piacon történő megteremtésének célját nem szolgálná, ha a tagállamoknak lehetőségük lenne a korábbi védjegy jogosultjának belenyugvással kapcsolatos

22 – A C-145/05. sz. Levi Strauss ügyben 2006. április 27-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-3703. o.) 29. pontja.

23 – Stuckel, M., hivatkozás a 20. lábjegyzetben, 464. o., 1. pont, hangsúlyozza a belenyugvással kapcsolatos kifogásnak a jogbiztonság megteremtésében játszott szerepének jelentőségét.

24 – Lásd a jelen indítvány 66–87. pontját.

magatartását meghatározó saját – bizonyos körülmények között egyenesen egymástól eltérő – rendelkezések elfogadására.

63. Ami konkrétan a „belenyugvásnak” a védjegyjogosult meghatározott magatartásához kapcsolódó tényállási elemét illeti, véleményem szerint annak a védjegy jog egésze szempontjából betöltött jelentőségét kell szem előtt tartani. A védjegy alapvető rendeltetése elsősorban az, hogy az összetévesztés lehetősége nélkül tegye lehetővé az ügyfelek számára a vállalkozásoknak és azok piacon lévő áruinak, illetve szolgáltatásainak a megkülönböztetését.²⁵ A védjegy azonban ezáltal egyúttal számos fontos – a Bíróság ítélkezési gyakorlatában elismert – gazdasági és jogi funkciót is betölt²⁶ a gazdasági szereplők közötti versenyben. A Bíróság a védjegyjoggal

összefüggésben megállapította,²⁷ hogy az alapvető elemét képezi annak a torzulásmentes verseny rendszerének, amelyet a Szerződés kívánt létrehozni. A Bíróság véleménye szerint e rendszerben a vállalkozásoknak olyan helyzetben kell lenniük, hogy termékeik és szolgáltatásaik minősége révén képesek legyenek megtartani vásárlóikat, ami csak úgy lehetséges, ha léteznek olyan megkülönböztetésre alkalmas megjelölések, amelyek lehetővé teszik a vásárlók számára a termékek, illetve szolgáltatások azonosítását. Ahhoz hogy a védjegy betölthesse ezen alapvető rendeltetését, a védjegynek szavatolnia kell, hogy az azzal jelölt árukat ugyanazon vállalkozás felügyelete mellett állították elő, mint amelyek ezek minőségéért felelős.

64. Miként azt a Bíróság ismételtelen megállapította,²⁸ a védjegy jog speciális célja

25 – A C-37/03. P. sz., BioID kontra OHIM ügyben 2005. szeptember 5-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-7975. o.) 27. pontja; a C-291/00. sz. LTJ Diffusion ügyben 2003. március 20-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-2799. o.) 44. pontja és a C-39/97. sz. Canon-ügyben 1998. szeptember 29-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-5507. o.) 28. pontja.

26 – A védjegyben rejlő, annak természetéből fakadó vagy annak tulajdonított funkciók sokrétűek. A védjegy jogi szakirodalom szerint ezek közé tartozik többek között a kód funkció, a garancia funkció, a származási funkció, az azonosító és egyedi-esítő funkció, az információs és kommunikációs funkció, a monopolizáló funkció, a névfunkció, a minőség funkció, a megkülönböztető funkció, a bizalmi funkció, a forgalmazási funkció és a reklámfunkció, anélkül hogy az egyes funkciók minden esetben jogi jelentőséggel is bírának (lásd Marx, C., *Deutsches, europäisches und internationales Markenrecht*, 2. kiadás, Köln, 2007., 23. o., 64. pont; Fezer, K.-H., *Markenrecht*, 2. kiadás, Bevezetés, 68. o., 30. pont; Phillips, J., *Trade Mark Law – A Practical Anatomy*, Oxford, 2003., 23. és azt követő oldalak; Torremans, P. és Holyoak, J., *Intellectual Property Law*, 2. kiadás, London, 1998., 347. o.; Kucsko, G., *Geistiges Eigentum*, Bécs, 2003., 37. pont; Novak, M., hivatkozás a 10. lábjegyzetben, 614. o.) A Bíróság véleménye szerint a védjegy azon alapvető funkciója mellett, amely a fogyasztók számára szavatolja az áru vagy szolgáltatás származását, olyan egyéb funkciók is léteznek, mint például az ezen áruk vagy szolgáltatások minőségének szavatolása, vagy a kommunikációval, a befektetésekkel, illetve a reklámmal kapcsolatos funkciók is (lásd a C-487/07. sz., L'Oréal és társai ügyben 2009. június 18-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-5185. o.] 58. pontját).

27 – Lásd többek között a C-10/89. sz. HAG II-ügyben 1990. október 17-én hozott ítélet (EBHT 1990., I-3711. o.) 13. pontját; a C-9/93. sz., IHT Internationale Heiztechnik és Danziger ügyben 1994. június 22-én hozott ítélet (EBHT 1994., I-2789. o.) 37. és 45. pontját; a C-427/93., C-429/93. és C-436/93. sz., Bristol-Myers Squibb és társai egyesített ügyekben 1996. július 11-én hozott ítélet (EBHT 1996., I-3457. o.) 43. pontját; a C-232/94. sz. MPA Pharma ügyben 1996. július 11-én hozott ítélet (EBHT 1996., I-3671. o.) 16. pontját; a C-71/94–C-73/94. sz., Eurim-Pharm Arzneimittel egyesített ügyekben 1996. július 11-én hozott ítélet (EBHT 1996., I-3603. o.) 30. pontját; a C-349/95. sz. Loendersloot-ügyben 1997. november 11-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-6227. o.) 22. pontját; a 25. lábjegyzetben hivatkozott Canon-ügyben hozott ítélet 28. pontját; a C-63/97. sz. BMW-ügyben 1999. február 23-án hozott ítélet (EBHT 1999., I-905. o.) 52. pontját; a C-517/99. sz. Merz & Krell ügyben 2001. október 4-én hozott ítélet (EBHT 2001., I-6959. o.) 21. pontját; a C-206/01. sz. Arsenal Football Club ügyben 2002. november 12-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-10273. o.) 47. pontját; a 18. lábjegyzetben hivatkozott Gerolsteiner Brunnen ügyben hozott ítélet 17. pontját és a C-228/03. sz. Gillette Company ügyben 2005. március 17-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-2337. o.) 25. pontját.

28 – Lásd a 102/77. sz. Hoffmann-La Roche ügyben 1978. május 23-án hozott ítélet (EBHT 1978., 1139. o.) 7. pontját; a 27. lábjegyzetben hivatkozott HAG-ügyben hozott ítélet 14. pontját; a 27. lábjegyzetben hivatkozott Bristol-Myers Squibb és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 44. pontját és a 27. lábjegyzetben hivatkozott Loendersloot-ügyben hozott ítélet 22. pontját.

következésképpen különösen az, hogy a jogosult a védjegy használatához és a termék elsőként történő forgalomba hozatalához való kizárólagos jog révén védelmet élvezzen azon versenytársakkal szemben, akik a védjeggyel jogosulatlanul jelölt termékek árusítása révén megpróbálnak visszaélni a védjegy alapján elnyert piaci helyzettel és hírnévvel. A védjegy jogi szempontból azonban a jogosult szellemi tulajdonjogának kifejeződése is egyben,²⁹ amely a jogvesztés lehetőségének törvényi elismerése révén végeredményben hátrányos korlátozás alá kerül. Az irányelv tizenegyedik preambulumbekzdése kifejezetten a korábbi védjegy jogosultja érdekeinek sérelmét említi. Indokoltnak tűnik tehát a követelmény, hogy a védjegy által biztosított kizárólagos jog csak kivételesen, mégpedig törvényben pontosan meghatározott feltételek mellett veszessen el. E tekintetben különös lenne azt feltételezni, hogy az uniós jogalkotó a jogát elveszítő védjegyjogosult jogállására gyakorolt súlyos következményekre tekintettel úgy döntött, hogy a „belenyugvás” fogalma kivételével a jogvesztés valamennyi feltételét meghatározza az irányelvben. Az ennek megfelelő értelmezés nem lenne összeegyeztethető az irányelv célkitűzéseivel.

d) Következtetés

65. A 89/104 irányelv e rendszertani és teleologikus értelmezése arra enged következtetni, hogy a 9. cikk (1) bekezdése értelmében vett „belenyugvás” az uniós jog önállóan és egységesen értelmezendő fogalmának tekintendő.³⁰

2. A jogvesztés 89/104 irányelv 9. cikkének (1) bekezdése szerinti szabályozása

66. Mint előljáróban említettem, az 1.b)–2. kérdés tárgya e fogalom normatív tartalma, valamint a korábbi védjegyben fennálló jogok belenyugvás útján történő elvesztését szabályozó rendelkezések pontos kialakítása.

a) A „belenyugvás” fogalmának meghatározása

29 – A tulajdonjog, amelyhez a szellemi tulajdon joga is tartozik, a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében olyan alapjog, amelyet a közösségi jogrend közösségi jogi alapelveként védelemben részesít (lásd ebben az értelemben a C-479/04. sz. Laserdisken-ügyben 2006. szeptember 12-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-8089. o.] 65. pontját és a C-275/06. sz. Promusicae-ügyben 2008. január 29-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-271. o.] 62. pontját). Az Unió által az alapvető jogok védelmét illetően vállalt kötelezettséget kifejező és a módosító Lisszaboni Szerződés hatálybalépésével elsődleges jogállásra szert tett Alapjogi Charta 17. cikkének (2) bekezdése ezenkívül a szellemi tulajdon védelmet írja elő. Lásd továbbá az SGAE-ügyre vonatkozó 2010. május 11-i indítványom (a 11. lábjegyzetben hivatkozott ítélet) 80. pontját.

67. A kérdések logikai sorrendjének megfelelően elsőként azt kell megvizsgálni, hogy jogi szempontból mit kell az e rendelkezés

30 – Ezt az álláspontot képviseli Stuckel, M. is, hivatkozás a 20. lábjegyzetben, 466. o., 9. pont.

értelmében vett „belenyugvás” alatt érteni. Az 1.b) kérdés megfogalmazásának módjából az szűrhető le, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak azt illetően, hogy az, hogy a korábbi védjegy jogosultja képtelen az azonos későbbi védjegy harmadik személy általi használatát megakadályozni, változtat-e bármit annak megítélésén, hogy a konkrét esetben „belenyugvás” áll-e fenn. A kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló határozatában³¹ különbséget tesz a szó egy „szűkebb” jelentése, amely szerint az egyik fél akkor nyugodhat bele a másik magatartásába, ha módjában áll az ellen fellépni, és egy „tágabb” értelme között, amely szerint belenyugvásról beszélhetünk olyan helyzetben is, amikor nem lehet semmit sem tenni egy bizonyos helyzet ellen. A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy, ha a 9. cikk összefüggésében a tágabb értelemről van szó, akkor nyugodt szívvel kijelenthető, hogy az AB és a BB, a körülmények hatására, belenyugodtak egymás több mint 30 éve tartó használatába a Budweiser elnevezést illetően.

9. cikke(1) bekezdésének szövegére, rendszer-tani elhelyezkedésére és céljára figyelemmel lévő értelmezést feltételez. Egy rendelkezés megfogalmazása a hagyományos értelmezési alapelveknek megfelelően mindig kiindulópontja és egyúttal korláta is minden értelmezésnek.³² A nyelvtani értelmezés az általános nyelvhasználatot kutatja és vizsgálja. Ezen általános nyelvhasználat alapján kerül sor a rendelkezés lehetséges értelmének és jelentéstartalmának megállapítására.³³ Az uniósi jogot mindazonáltal az a sajátosság jellemzi, hogy nem utolsósorban a nyelvi sokszínűség³⁴ okán csekély eltérések adódhatnak az egyes nyelvi változatok között.³⁵ A jogi norma mindazonáltal az Unió valamennyi hivatalos nyelvén hiteles marad, minek folytán értelmezésekor valamennyi más nyelvi változatot

68. E fogalom normatív jelentéstartalmának megállapítása az irányelv

31 – Lásd az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 41. pontját.

- 32 – Ebben az értelemben Ehlers, D., *Allgemeines Verwaltungsrecht* (szerk. Erichsen, H.-U. és társai), 2. § 1 6, 59. o., 14. pont. Léger főtanácsnok a C-350/03. sz. Schulteügyre vonatkozó 2004. szeptember 28-i indítványának (2005. október 25-én hozott ítélet, EBHT 2005., I-9215. o.) 84. és azt követő pontjaiban bizonyos tekintetben a nyelvtani értelmezés elsőbbségéből indult ki, amikor kifejtette, hogy a célkutató értelmezés csak akkor alkalmazandó, ha a rendelkezést többféleképpen lehet értelmezni, illetve ha a kérdéses szöveget – például többértelműsége miatt – nehéz kizárólag a megfogalmazása alapján értelmezni.
- 33 – Ebben az értelemben Pechstein, M. és Drechsler, C., „Die Auslegung und Fortbildung des Primärrechts”, in: *Europäische Methodenlehre* (szerk. Karl Riesenhuber), Berlin, 2006., 167. o., 18. pont.
- 34 – Míg 1952-ben még csak négy hivatalos nyelv létezett, addig 1973-ban hat, 1981-ben hét, 1986-ban kilenc, 1995-ben pedig már tizenegy. E szám aztán 2004-ben húszra, 2005-ben huszonegyre, majd 2007-ben végül huszonháromra emelkedett. (lásd Gaudissart, M.-A., „Le régime et la pratique linguistiques de la Cour de Justice des Communautés européennes”, *Langues et construction européenne*, Brüsszel, 2010., 146. o.)
- 35 – Baldus, C. és Vogel, F., „Gedanken zu einer europäischen Auslegungslehre: grammatikalisches und historisches Element”, *Fiat iustitia – Recht als Aufgabe der Vernunft, Festschrift für Peter Krause zum 70. Geburtstag*, Berlin, 2006., 247. és azt követő oldalak, nem vitatják, hogy a nyelvtani értelmezés kiindulópontja minden közösségi jogi rendelkezés értelmezésének. Rámutatnak azonban a megbízható értelmezés fellelhetőségét a Közösségen belüli nyelvi sokszínűsége tekintettel jellemző nehézségre, ami más értelmezési módszerek, így például a teleologikus és a történeti értelmezés alkalmazását teszi szükségessé.

egyformán figyelembe kell venni.³⁶ Valamely uniós jogi rendelkezés értelmezése ezért kétség esetén összetett megközelítést kíván meg, amely magában foglalja az egyes nyelvi változatok összehasonlító vizsgálatát.³⁷

tetten hasonló eltérés a szóválasztásban.³⁸ Ezen eltérések azonban végső soron nem gyakorolnak hatást az értelmezés eredményére, kivált hogy az egyes kifejezések szemantikai jellegű elemzése kellőképpen egyértelművé teszi, hogy az irányelvalkotó valójában mire gondolt.

69. A „belenyugvás” jelen ügyben vitatott fogalmát illetően meg kell állapítani, hogy az irányelv angol nyelvi változata két eltérő kifejezést használ a korábbi védjegy jog-sultja által tanúsított magatartás jellemzésére. Erre a kérdést előterjesztő bíróság is utal. Míg a 9. cikk mind a címben, mind pedig az(1) bekezdésben az „acquiescence”, illetve a „to acquiesce” kifejezést használja, addig az irányelv e rendelkezés értelmezése szempont-jából irányadó preambuluma „to tolerate”-et említ. Kivétel nélkül és egységesen az utóbbi – a latin „tolerare” igéből származó – kifejezést használja valamennyi újlatin nyelvi változat is. Amennyire meg tudom ítélni, egyetlen más nyelvi változatban sem érhető

70. A különböző nyelvi változatokban használt kifejezések minden esetben valamely egyéni magatartást írnak körül, amelyet az elnézés és egy nem szükségszerűen kívánt állapot elleni felszólalás hiánya jellemez. E magatartás bizonyos mértékű passzivitással jellemezhető annyiban, amennyiben a belenyugvó személy, jóllehet e körülményről tudomással bírt, lemondott az ellenintézkedések megtételéről.³⁹ A dán és a svéd nyelvi

36 – A C-361/01. P. sz. Kik-ügyben 2003. szeptember 9-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-8283. o.) 87. pontja. Az Európai Unió nyelvhasználati szabályaival összefüggésben lásd Sibony, A.-L. és De Sadeleer N., „La traduction en droit positif : les régimes linguistiques en droit communautaire”, *Traduction et droits européens: hommage au recteur Michel Van de Kerchove*, 2009., 78. o.

37 – Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a közösségi jogi rendelkezések egységes értelmezésének szükségessége kizárja azt, hogy a rendelkezés valamely nyelvi változatának szövegét kétség esetén elszigetelten vizsgálják. Ellenkezőleg, a Bíróság véleménye szerint azt követeli meg, hogy azt a más hivatalos nyelveken elfogadott változatok fényében értelmezzék (lásd különösen a 9/79. sz. Koschniske-ügyben 1979. július 12-én hozott ítélet [EBHT 1979., 2717. o.] 6. pontját). A Bíróság kifejtette továbbá, hogy valamennyi hiteles nyelvi változatot egyenértékűnek kell tekinteni, és ezt nem befolyásolhatja, hogy a tagállamok népességének éppen mekkora része használja az érintett nyelvet (lásd a C-296/95. sz., EMU Tabac és társai ügyben 1998. április 2-án hozott ítélet [EBHT 1998., I-1605. o.] 36. pontját).

38 – A szlovén nyelvi változat kivételével, amely a preambulumban a „dopuščal”, a 9. cikkben azonban a „privolitiv”, illetve a „privolil” kifejezést használja. Egyébiránt lásd a német („geduldet/„Duldung”), a francia („toléré/„tolérance”), a spanyol („tolerado/„tolerancia”), a portugál („tolerado/„tolerancia”), az olasz („tollerato/„tolleranza”), valamint a holland („gedoogt/„gedogen”) nyelvi változatot.

39 – Stuckel, M., álláspontja szerint, hivatkozás a 20. lábjegyzetben, 464. o., 6. pont, a 89/104 irányelv 9. cikke értelmében vett „belenyugvást” kell feltételezni akkor, ha a korábbi megjelölés jogosultja tétlen marad, és nem foganatosít intézkedéseket a bitorlóval szemben.

változat⁴⁰ különös hangsúlyt fektet éppen e szempontra. E passzivitással valamely harmadik személy tevékeny cselekvése áll szemben, akinek magatartását a belenyugvó személy tétlensége egyenesen bátorítja.⁴¹ A belenyugvás logikusan csak akkor ér véget, ha az érintett nyilvánvaló védekezésbe kezd.

b) A „kikényszerített passzivitás” esetének kizárása

71. Mindez nem zárja ki azt, hogy e passzív magatartásból bizonyos körülmények között akár a belenyugvó személy közvetett hozzájárulása is levezethető legyen. Ezzel magyarázható az is, hogy a jogrend e passzivitáshoz a formálisan a belenyugvó személyt megillető jog elvesztésének jogkövetkezményét fűzi. Mindazonáltal világos különbséget kell tenni a pusztán „belenyugvás” és a „hozzájárulás” között, amelyet – miként azt a Bíróság ítélezési gyakorlatában megállapította⁴² – oly módon kell kifejezésre juttatni, hogy abból egyértelműen kiderüljön e jogról való lemondás szándéka. Ilyen akarat különösen a hozzájárulásnak kifejezett nyilatkozat formájában való közlésével valósul meg. Mindazonáltal, nem zárható ki, hogy bizonyos esetekben a hozzájárulásra hallgatólagosan lehet következtetni olyan tényezők vagy körülmények alapján, amelyek a nemzeti bíróság álláspontja szerint is egyértelműen arra utalnak, hogy a jogosult jogáról lemondott.

72. Mindazonáltal összeegyeztethetetlen lenne e fogalom ezen értelmezésével, ha egy kívülről kikényszerített helyzetet, például az ellenintézkedések megtételére való jogi vagy gyakorlati képtelenséget is „belenyugvásnak” tekintenénk. A „belenyugvás” fogalma ugyanis éppen azt foglalja magában, hogy a belenyugvó személynek elméletileg módjában állna a nem kívánt állapottal szemben valamiképpen fellépni, erre azonban szándékosan nem kerít sort. A kikényszerített passzivitás véleményem szerint sem e fogalom természetes jelentésének, sem pedig a jogvesztés már tárgyalt intézményének nem felel meg.⁴³ Ezenfelül számításba kell venni, hogy az uniós jogalkotó az irányelv tizenegyedik preambulumbekzdésében a korábbi védjegy jogosultja érdekeinek jogvesztés útján történő korlátozását kifejezetten kizárólag a „méltányosság” sérelme nélkül tette lehetővé. Tekintettel arra a tényre, hogy lehetetlenre jogilag senki sem kötelezhető (*impossibilium nulla obligatio est*⁴⁴), méltánytalannak kellene minősíteni a korábbi védjegy jogosultját megillető jogok jogvesztés útján történő kizárását azzal az indokkal, hogy nem védekezett védjegyének harmadik személy általi jogellenes

40 – Lásd a 9. cikk címét a dán („Rettighedsfortabelse på grund af passivitet”) és a svéd („Begränsningar till följd av passivitet”) nyelvi változatban.

41 – Ebben az értelemben Fernández-Nóvoa, C., „Die Verwirkung durch Duldung im System der Gemeinschaftsmarke”, *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht, Internationaler Teil*, 1996., 443. o.

42 – A 19. lábjegyzetben hivatkozott Zino Davidoff és Levi Strauss egyesített ügyekben hozott ítélet 45. pontja.

43 – Lásd a jelen indítvány 60. pontját. Lásd Palandt, O. és Heinrichs, H., *Bürgerliches Gesetzbuch*, 64. kiadás, München, 2005., BGB 242. §, 257. o., 93. pont, aki szintén abból indul ki, hogy a jogosultnak rendelkeznie kellett a jog érvényesítésének lehetőségével. Hasonló álláspontot képvisel Ingerl, R. és Rohnke, C., *Markengesetz*, 3. kiadás, München, 2010., 11. pont, akik úgy vélik, hogy a „belenyugvás” csak akkor állhat fenn, ha a jogosult egyáltalán rendelkezett a bitorlóval szembeni fellépés jogi lehetőségével.

44 – E római jogi alapelvet a *Digesta* 50, 17, 185 rögzíti.

használatával szemben, jóllehet erre egyáltalán nem volt módja.

E rendelkezés úgy van megfogalmazva, hogy mindhárom feltételnek együttesen kell teljesülnie.

c) A jogvesztés szabályozásának kialakítása

ii) ii. A korábbi védjegy jogosultjának tudomása mint szubjektív ismérv

73. Az 1.c) és a 2. kérdés a 89/104 irányelv 9. cikkének (1) bekezdése szerinti szabályozás kialakításának módjára vonatkozik, és lényegében annak a Bíróság általi megállapítására irányul, hogy mely időpontban kezdődik el az e rendelkezésben előírt ötéves határidő, és hogy e tekintetben konkrétan mely feltételeknek kell fennállniuk.

75. Az utóbbi feltétel különös relevanciával bír a tárgyalat jogkérdések szempontjából, és ezért részletesebb elemzést igényel.

i) Az ötéves belenyugvási határidő elkezdődésének feltételei

74. Az irányelv 9. cikke (1) bekezdésének szövege, valamint e szabályok értelme és célja véleményem szerint egyértelműen arra utal, hogy az ötéves belenyugvási határidő elkezdődése az alábbi három feltétel teljesülésétől függ: először is szükséges, hogy a későbbi védjegyet *lajstromozzák*; másodsor e védjegyet *használni* kell; harmadszor a korábbi védjegy jogosultjának *tudnia kell* e későbbi védjegy *lajstromozásáról és használatáról*.

76. Először is meg kell állapítani, hogy az irányelvalkotó a 9. cikk (1) bekezdésének megfogalmazása során a belenyugvás és szándékosan nem az elévülés jogintézménye mellett döntött. Az említett jogintézmények között ugyanis lényeges különbségek vannak. Az elévülés jogintézményét többek között az jellemzi, hogy az csupán a jogosult meghatározott ideig tanúsított tétlenségét veszi alapul (objektív ismérv), míg a belenyugvás egy szubjektív ismérvet is alkalmaz. A jelen ügyben e szubjektív ismérv bír jelentőséggel. A védjegyjogosultnak eszerint meghatározott ideig tétlennek kell maradnia azon tény ismeretében, hogy valamely harmadik

személy jogbitorlást követ el.⁴⁵ Ezen ismérv jelentősége nem szorulhat háttérbe az irányelv 9. cikkének értelmezése, mindenekelőtt azon kérdés vizsgálata során, hogy mikor kezdődik el az ötéves határidő. Ennélfogva a tudomásszerzés időpontjának és a jogvesztő határidő kezdetének időbeli egybeesését kell megkövetelni.

77. E körülmény másfelől semmit sem árul el arról, hogy az ötéves határidő csak a korábbi védjegy jogosultjának a későbbi védjegy lajstromozásáról és használatáról történő tényleges tudomásszerzésétől kezdődhet-e el („tényleges tudomás”). Éppúgy elképzelhető ugyanis azon időpont alapulvétele, amelyben a korábbi védjegy jogosultja erről a várakozásnak megfelelően tudomást szerezhetett volna („potenciális tudomás”).

78. Ezzel összefüggésben mindazonáltal meg kell állapítani, hogy az irányelvkötő nyilvánvalóan a későbbi védjegy lajstromozásának

időpontját („lajstromozott későbbi védjegy használatát”) vette alapul releváns időpontként, mivel máskülönben a korábbi védjegy jogosultját megillető jogokkal szembeni oltalom biztosítása szempontjából már a későbbi védjegy lajstromozásra történő bejelentésével is megelégedett volna. Mindamellett utalni kell arra, hogy az irányelv maga kizárólag a lajstromozott védjegy oltalmát célozza,⁴⁶ miközben nem érinti a tagállamok arra vonatkozó jogát, hogy továbbra is oltalomban részesítsék a használat folytán megszerzett védjegyeket, miként az a negyedik preambulumbekzdésből félreérthetetlenül kiderül. A későbbi védjegy lajstromozása tehát fontos időbeli választóvonalat képez. A lajstromozás maga az irányelv ötödik preambulumbekzdésének megfelelően a tagállamok eljárásjogi rendelkezéseikhez igazodik.

79. A lajstromozás időpontjának az ötéves határidő kezdete szempontjából történő alapulvétele a jogbiztonság érdekében is megfelelőnek tűnik, mivel a későbbi védjegy lajstromozása közhiteles nyilvános aktus, amelyre a későbbi védjegy jogosultja bármikor hivatkozhat az irányelv 9. cikkének (1) bekezdéséből fakadó jogvesztéssel kapcsolatos

45 – Másfelől – és az elévülés esetével ellentétben – a belenyugvás a kedvezményezett meghatározott magatartását feltételezi. A későbbi védjegy jogosultjának ugyanis a védjegyet pontosan abban az időszakban kell ténylegesen használnia, amelyben a korábbi védjegy jogosultja szándékosan tétlen maradt. E különbségekhez még egy további és különösen egyértelmű szempont társul; az elévülés a jogok végérvényes kizárását idézi elő, minek folytán a későbbi védjegy jogosultjának jogállása *erga omnes* hatállyal megtámadhatatlanná válik. A belenyugvás ellenben nem idéz elő *erga omnes* megtámadhatatlanságot, hanem csupán a korábbi védjegy – a későbbi védjegy használatát szándékosan eltűró – jogosultját megillető igények kizárását (ezzel összefüggésben lásd Fernández-Nóvoa, C., hivatkozás a 41. lábjegyzetben, 443. o.).

46 – Ezt az álláspontot képviseli Knaak, R. is, hivatkozás a 7. lábjegyzetben, 72. o., aki rámutat arra, hogy a védjegyekről szóló irányelv a védjegyjogban csupán az anyagi védjegy jog egy részét harmonizálta, mégpedig a lajstromozott védjegy oltalmát.

kifogásnak a korábbi védjegy jogosultjának az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontján alapuló törlés iránti kérelmével szembeni érvényesítése érdekében.

80. A későbbi védjegy jogosultjának abba vetett bizalma, hogy a védjegyének lajstromozását követő öt év elteltével nem nyújtanak be a törlés iránti megfelelő kérelmet, szintén védelemre érdemesnek tűnik, kivált hogy ésszerűen feltehető, hogy a korábbi védjegy jogosultjának egy kellőképpen hosszú időszak keretében szükségszerűen tudnia kellett egy azonos védjegy használatáról, és mégsem tett semmit. Az ötéves határidőnek a későbbi védjegy lajstromozásának időpontjától történő számítása közelebről szemügyre véve végeredményben egyfajta vélelemnek bizonyul. Eszerint az a törvényi vélelem áll fenn, hogy a korábbi védjegy jogosultjának a későbbi védjegy lajstromozásától kezdve mindenképpen módja volt a tudomásszerzésre. A hatóságoknak és a bíróságoknak, de akár a gazdasági szereplőknek is lehetőségük nyílik tehát arra, hogy valamely objektív eseményből a védjegyjogosult megfelelő tudomására következtessenek.

81. Egy efféle vélelem a védjegyjogban egyáltalán nem szokatlan, miként azt a Bíróság a

Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli ügyben hozott ítéletben⁴⁷ helyesen megállapította. A Bíróság ezen ítéletben ugyanis kifejtette, hogy „annak vélelmezése, hogy a bejelentő tudomással bírt a lajstromoztatni kért megjelöléssel azonos vagy ahhoz hasonló megjelölésnek azonos vagy a megtevesztésig hasonló termék vonatkozásában történő, harmadik fél általi használatáról, többek között e használatnak az érintett gazdasági ágazatban való általános ismertségéből is eredhet, és ezen ismertségre különösen az említett használat időtartamából lehet következtetni”. Miként azt a Bíróság helyesen megállapította, „minél régebbi e használat, annál valószínűbb, hogy a bejelentőnek a lajstromozási kérelem benyújtása időpontjában tudomása volt a harmadik felek által használt ilyen megjelölésről”.

82. A megfelelő törvényi vélelem azonban nem zárja ki azt, hogy a korábbi védjegy jogosultja azt egyes esetekben megdönthesse (*praesumptio juris tantum*). Ha nem kívánjuk elmosni a jogvesztés és az elévülés jogintézményei közötti határokat, és megengedni, hogy az időtartam lejártá váljon a jogvesztés beálltának egyedül irányadó szempontjává, akkor az irányelv 9. cikke (1) bekezdésének értelmezése során meg kell követelni, hogy végső soron mégis a tényleges tudomás bírjon

⁴⁷ – A C-529/07. sz. Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli ügyben 2009. június 11-én hozott ítélet (EBHT 2009, I-4893. o.) 39. pontja.

döntő jelentőséggel,⁴⁸ amennyiben a korábbi védjegy jogosultja bizonyítani tudja a más időpontban történt tudomásszerzést. A pozitív tudomás követelménye összhangban áll a jogbiztonság különös súlyával, amely a jogvesztés szabályozása körében a rögzített időkorlátban jut kifejezésre.

lajstromozása és az annak lajstromozásáról és használatáról történő tudomásszerzés.

iii) A korábbi védjegy lajstromozásának szükségtelensége

83. A jelen eljárás szempontjából mindazonáltal nem szükséges végérvényesen állást foglalni azon kérdés kapcsán, hogy a tényleges vagy talán a potenciális tudomás bír-e jelentőséggel, mivel e kérdés alighanem csak olyan tényállás mellett releváns, amelyben a korábbi védjegy jogosultja csak valamikor a későbbi védjegy lajstromozását követően szerzett tudomást. Az alapügynek azonban nem ez a tényállása, kivált hogy bizonyossággal feltételezhető, hogy az AB tudott a „Budweiser” védjegynek a BB javára történt 2000. május 19-i lajstromozásáról. E napon ugyanis egy többéves jogvitát követően mindkét fél bekerült a védjegylajstromba a „Budweiser” elnevezésből álló védjegy jogosultjaként. Az AB ezenfelül tudott arról, hogy a BB már a 70-es évek óta használja a „Budweiser” védjegyet. Ennélfogva időben egybeesett a későbbi védjegy

84. Arra, hogy az ötéves határidő elkezdődhet-e, még mielőtt a korábbi védjegy jogosultja ténylegesen lajstromoztatja a védjegyet, miként azt a kérdést előterjesztő bíróság véli, és az 1.c) és 2. kérdésében sejteti, a 9. cikk (1) bekezdésének az irányelv 4. cikkének (2) bekezdésére történő utalására tekintettel véleményem szerint egyértelműen igenlő válasz adandó.

85. E két rendelkezés szövegéből, valamint rendszertani kapcsolatából („szerinti korábbi védjegy”) az következik, hogy a 4. cikk (2) bekezdése tartalmazza annak meghatározását, hogy az irányelv értelmében mit kell „korábbi védjegy” alatt érteni. E rendelkezés nyilvánvalóvá teszi, hogy a korábbi és a későbbi védjegy közötti különbségtétel szempontjából a lajstromozásra irányuló bejelentés időpontját, nem pedig a tényleges lajstromozás időpontját kell alapul venni. A „korábbi védjegy” fogalma tehát nem korlátozódik azokra a

48 – Lásd Ingerl, R., és Rohnke, C., hivatkozás a 43. lábjegyzetben, 10. pont, akik szintén úgy vélik, hogy a jogosult pozitív tudomásának kellene jelentőséggel bírnia. A levezetett tudomás vagy a pusztán (akár súlyosan) gondatlan tudatlanság véleményük szerint nem elegendő. Szintén ebben az értelemben Nordemann, W., *Wettbewerbs- und Markenrecht*, 9. kiadás, Baden-Baden, 2003., 400. o., 2413. pont.

védjegyekre, amelyeket valamely azonos vagy összetéveszthetőségig hasonló védjegy lajstromozása előtt lajstromoztak. Ebből tehát az következik, hogy amennyiben a konkrét esetben a három fent említett feltétel teljesül, úgy az időben korábbi védjegy alkalmasint még hátralévő lajstromozása nem képezi akadályát az ötéves határidő elkezdődésének.

jogosultja tudomást szerez a későbbi védjegy lajstromozásáról és azon tagállamban történő használatáról, amelyben az utóbbit lajstromozták. A belenyugvási határidő legkorábban a későbbi védjegy lajstromozásának időpontjában kezdődhet el, amennyiben a későbbi védjegyet ekkortól használták, és a korábbi védjegy jogosultja ezen időpontban tudomást szerzett e használatról.

86. Az 1.c) kérdésre tehát azt a választ kell adni, hogy nem szükséges az, hogy a védjegy jogosultja védjegyét lajstromoztassa ahhoz, hogy elkezdődhessen a harmadik személy által történő azonos, illetve összetéveszthetőségig hasonló védjegy használatába történő „belenyugvása”. Ennélfogva a 2. kérdésre is azt a választ kell adni, hogy az ötéves belenyugvási határidő elkezdődhet, és elméletileg le is járhat, mielőtt a korábbi védjegy jogosultja ténylegesen lajstromoztatja a védjegyét.

- A lajstromozás időpontját másfelől a tagállamok releváns eljárásjogi rendelkezései határozzák meg.
- Az ötéves belenyugvási határidő már azelőtt elkezdődhet, mielőtt a korábbi védjegy jogosultja ténylegesen lajstromoztatja a védjegyét.

iv) Következtetés

87. A fenti megfontolásokból az alábbi következtetések vonhatók le:

- Az irányelv 9. cikkének (1) bekezdésében előírt ötéves belenyugvási határidő akkor kezdődik el, amikor a korábbi védjegy

3. A jóhiszemű egyidejű használat elvének az uniós joggal való összeegyeztethetősége

88. A kérdést előterjesztő bíróság a 3. kérdésével lényegében azt kívánja megtudni, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló helyzetben lehetséges-e az irányelv 4. cikke

(1) bekezdésének a) pontját alkalmazva a későbbi védjegy törlését kérni. A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben konkrétan azt a kérdést veti fel, hogy biztosít-e az uniós jog a későbbi védjegy jogosultjának oltalmat nyújtó kivételt két azonos védjegy hosszú ideje tartó jóhiszemű egyidejű használatának esetére. Jogdogmatikai szempontból e tekintetben az elsőbbség védjegyjogi elvének uniós jogi hatályáról, valamint két azonos védjegy egyidejű fennállásának lehetőségéről van szó.

feltételeit, amelyeket az ítélkezési gyakorlat rögzít.⁵⁰

89. Az alapeljárás előzetes döntéshozatalra utaló határozatban ismertetett történetéből kiderül, hogy a Court of Appealnek a „Budweiser” védjegy lajstromozását az AB és a BB számára egyaránt lehetővé tevő 2000. februári határozata jogilag egy mind a common lawban, mind Anglia írott jogában hosszú ideje elismert jogintézményen („honest concurrent use”) alapult, amely bizonyos feltételek mellett lehetővé tesz egy efféle egyidejű fennállást. Jóllehet e jogintézményt a védjegyekről szóló 1994. évi törvény 7. cikke annak eljárásjogi alkalmazása szempontjából törvénybe foglalja.⁴⁹ E nemzeti rendelkezés azonban nem említi annak anyagi jogi ténybeli

90. Ez felveti a kérdést, hogy ellenétes-e az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontjával e jogintézmény alkalmazása. E tekintetben jogi szempontból az irányelv e rendelkezésében rögzített elsőbbség elve alóli kivételről kell szónak lennie. Ezzel összefüggésben mindazonáltal megállapítandó, hogy egy efféle kivételnek magában az irányelvben nem található olyan megfelelője, amely jogalapul szolgálhatna.

91. Ez azonban nem szükségszerűen jelenti azt, hogy az uniós joggal általában ellentétes egy efféle nemzeti jogi jogintézmény, kivált hogy a 89/104 irányelv csak részleges harmonizációt ír elő.⁵¹ Éppenséggel elképzelhető lehet tehát, hogy e jogintézmény olyan területre tartozik, amelynek szabályozására továbbra is a tagállamok rendelkeznek hatáskörrel. E jogintézmény mindazonáltal az irányelv 9. cikke

49 – Morcom, C., Roughton, A., Graham, J. és Malynicz, S., *The Modern Law of Trade Marks*, 2. kiadás, Suffolk, 2005., 221. o., 6.87. pont, rámutatnak arra, hogy a védjegyekről szóló 1994. évi törvény 7. cikke pusztán eljárásjogi jelleggel bír, és az anyagi jogot érintetlenül hagyja.

50 – A szakirodalom rendszerint az 1933. évi 50 RPC 147. sz. *Hammerhill Paper Co's Opposition to Application for Registration by Alex Pirie* ügyre hivatkozik. Ezen ügyben Lord Tomlin meghatározta a két azonos védjegy jóhiszemű egyidejű használata fennállásának megállapítására szolgáló kritériumokat. E kritériumok a következők: 1. a használat tartama és mértéke, valamint a kérdéses kereskedelmi kör, 2. az alkalmasint a védjegyek hasonlóságából fakadó összetévesztés veszélyének foka, 3. az egyidejű használat jóhiszeműsége, 4. az összetévesztés valamely esetének bizonyítása, 5. a védjegy lajstromozásával előidézhető összetévesztés.

51 – Lásd a jelen indítvány 52. pontját.

szerinti jogvesztés szabályozásához hasonlóan kifogásként van kialakítva. A védjegyekről szóló 1994. évi törvény 7. cikke⁵² ugyanis lehetővé teszi a későbbi védjegy bejelentője számára, hogy a lajstromot vezető szerv előtti eljárásban a korábbi jogokkal szemben a lajstromozásra bejelentendő védjegy jóhiszemű egyidejű használatára hivatkozzon.⁵³ E szabály végül is szintén a védjegy fennálló jog „érvényesítését” érinti. Ez azt jelenti, hogy az – miként már megállapítást nyert⁵⁴ – a harmonizáció körébe tartozó szabályozási tárgykört érint.

korábbi megjelöléssel vagy egy korábbi joggal kerül összeütközésbe.

93. Az irányelv rendszertani értelmezése nyomós támpontokat szolgáltat e jogintézménynek az irányelvvel való összeegyeztethetlenségére nézve. Érvként hozható fel ugyanis, hogy a 4. cikk (1) bekezdése alóli kivételek szabályozása kimerítő, és hogy azok egyike sem vonatkozik az alapügy alapjául szolgáló tényállásra.

92. Amennyiben a 89/104 irányelv nem teszi lehetővé egy megfelelő nemzeti jogi kivétel alkalmazását, úgy ezt az irányelvvel összeegyeztethetetlennek kell tekinteni, kivált hogy a 4. cikk (1) bekezdésének szövege egyértelmű, és nem enged teret az értelmezésnek. Az kifejezetten úgy rendelkezik, hogy „[a] megjelölés nem részesülhet védjegyoltalomban, illetve a védjegy törlésének van helye”, ha az egy

94. Így például az irányelv 4. cikkének (5) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a tagállamok előírhatják, hogy megfelelő körülmények esetén a megjelölés nincs kizárva a védjegyoltalomból, illetve a védjegy nem törölhető, ha lajstromozásához a korábbi akadályozó jog jogosultja hozzájárult. Az alapügy tényállása mindazonáltal nyilvánvalóan nem felel meg ezen esetnek. Két azonos védjegy egyidejű fennállásának a fent ismertetett jogintézmény alapján történő lehetővé tétele kizárólag közhatalmi döntésen, nem pedig például a korábbi védjegy jogosultjának jognyilatkozati értelemben vett „hozzájárulásán” alapul, miként azt az irányelv e rendelkezésének szövege megköveteli. Egy megfelelő közhatalmi döntés – miként a Court of Appeal 2000. februári

52 – Lásd a védjegyekről szóló 1938. évi törvény 12. cikkének (2) bekezdésében foglalt, tartalmában lényegében megegyező korábbi rendelkezést.

53 – Lásd Pfeiffer, T., „Markenanmeldung in Großbritannien – Ein praktischer Leitfaden”, *Wettbewerb in Recht und Praxis*, 2000., 1386. o. és Mountstephens, A. és Ohly, A., *Gemeinschaftsmarke und Recht der EU-Mitgliedstaaten*, hivatkozás a 7. lábjegyzetben, 634. o.; Schumann, H.-J., *Der Schutz von Unternehmenskennzeichen und Wortmarken in England und Deutschland*, 2000., 195. o.

54 – Lásd a jelen indítvány 56. pontját.

határozata – ezért nem tekinthető e kivétel átültetésének.

ezen összefüggésben a jelen ügy szempontjából irrelevánsnak tekintendő.

95. Az irányelv 4. cikkének (6) bekezdése éppily kevésbé releváns,⁵⁵ kivált hogy e rendelkezés a tagállamok számára csupán az ennek az irányelvnek való megfeleléshez szükséges rendelkezések hatálybalépésének napjánál korábban hatályos rendelkezések szerinti nemzeti jogi kizáró és törlési okok átmeneti továbbalkalmazását teszi lehetővé. A „honest concurrent use” szóban forgó – a védjegyekről szóló 1994. évi törvény 7. cikke által törvénybe foglalt – jogintézménye esetében azonban nem az irányelv 4. cikkének (6) bekezdése értelmében vett kizáró vagy törlési okról, hanem inkább egy kifogásról van szó, amelyre a későbbi védjegy jogosultja hivatkozhat a nemzeti védjegyhatallal szemben, ha az a védjegy lajstromozása iránti kérelem általa hivatalból elvégzendő vizsgálata során alkalmasint valamely kizáró okra, például a védjegyekről szóló 1994. évi törvény 5. cikkének (2) bekezdése – az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontját átültető rendelkezés – értelmében vett korábbi azonos védjegy fennállására hivatkozik. E kivétel annak tárgyi hatálya alapján tehát egyáltalán nem alkalmazható, miáltal az a körülmény, hogy az AB és a BB a „Budweiser” védjegy lajstromozása iránti kérelmeket a védjegyekről szóló 1938. évi törvény hatályának időszaka alatt, vagyis a 89/104 irányelv angol jogba való átültetését megelőzően nyújtotta be,

96. További rendszertani érvként végezve a 9. cikk már megvizsgált jogvesztési szabálya hozható fel, amelyet az irányelvalkotó éppen a jobbiztonság érdekében fogadott el, és amely ennyiben lényegében ugyanazt célozza, mint a fent ismertetett nemzeti jogi jogintézmény. Az irányelv ennyire egyértelmű szabályozására tekintettel feleslegesnek tűnik további kivételt keresni két azonos védjegy egyidejű fennállásának igazolásához.

97. A 89/104 irányelv ennél fogva nem tartalmaz olyan kivételt, amely egy olyan helyzetben, mint amelyről az alapügyben szó van, lehetővé tenné a „honest concurrent use” szóban forgó jogintézménye alapján két azonos védjegy egyidejű fennállását. Főszabály szerint ezért e jogintézménynek az uniós joggal való összeegyeztethetlenségéből

55 – Ebben az értelemben Annand, R. és Norman, H., *Blackstone's Guide to the Trade Marks Act 1994*, London, 1994., 110. o.

kell kiindulni.⁵⁶ Két azonos védjegy egyidejű fennállása tehát a jelenleg hatályos uniós jog alapján szabályos szerint nem támasztható alá a bizonyos ideig tartó esetleges jóhiszemű egyidejű használat érvével.

98. Összefoglalva, a 89/104 irányelv nem tartalmaz olyan kivételt, amely az alapügyben szóban forgóhoz hasonló helyzetben lehetővé tenné két azonos védjegy egyidejű fennállását. Az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontjával ennél fogva – feltéve, hogy az alapügy annak időbeli hatálya alá tartozik – főszabály szerint ellentétes az azonos árukat jelölő két azonos védjegy többéves jóhiszemű egyidejű és két különböző védjegyjogosult által történő használata.

56 – Ezt az álláspontot képviseli az angol nyelvű szakirodalom jelentős része is. Torremans, P. és Holyoak, J., hivatkozás a 26. lábjegyzetben, 367. o., arra mutatnak rá, hogy a 89/104 irányelv nem ír elő efféle kivételt. A szerzők egyenesen a közösségi jogi és a nemzeti szabályozás közötti ellentét fennállását állapítják meg. Erre tekintettel úgy vélik, hogy „nincs oka a korábbi védjegy – a későbbi védjegy lajstromozása révén érdekeiben sértett – jogosultjának arra, hogy ne szálljon fel az első Luxemburgba tartó repülőgépre, és kérje a [z Európai Unió] Bíróság[á]tól a védjegyekről szóló 1994. évi törvény 7. cikkének törlését az irányelvvel való teljes összeegyeztethetlenség okán, amelynek átültetését e nemzeti rendelkezés állítólag szolgálja”. Morcom, C., Roughton, A., Graham, J. és Malynicz, S., hivatkozás a 49. lábjegyzetben, 174. o., 6.79. pont, és Smith, E., „The approach of the UK-IPO to co-ownership of registered trade marks: nanny leaves the Registry, but not completely”, *Trade Mark Law and Sharing Names – Exploring Use of the Same Mark by Multiple Undertakings* (szerk. Llana Simon Fhina), Cheltenham 2009., 74. o., csupán arra mutatnak rá, hogy az irányelvben nem található efféle kivétel. Kitchin, D., *Kerly's law of trade marks and trade names*, 14. kiadás, London, 2005., 275. o., 9-150. és 9-153. pont, kifejtik, hogy a védjegyekről szóló törvénynek a „honest concurrent use” jogintézményét törvénybe foglaló 7. cikkét az irányelv nem támasztja alá. Rámutatnak továbbá arra, hogy annak törvénybe iktatása eredetileg az Egyesült Királyság Kormányának ellenállásába ütközött, mivel ez utóbbi kétségeket táplált e jogintézménynek az irányelv 4. cikkében foglalt kögens rendelkezésekkel való összeegyeztethetőségét illetően. Maguk a szerzők a védjegyekről szóló törvény 7. cikkét a 89/104 irányelv 4. cikkének kögens kijelentésével nehezen összeegyeztethetőnek tartják. Annand, R. és Norman, H., hivatkozás az 55. lábjegyzetben, 110. és azt követő oldalak, álláspontja szerint a védjegyekről szóló 1994. évi törvény 7. cikke ellentétes az irányelv 4. cikkének kögens szövegével, amely kifejezetten kimondja, hogy a megjelölés „nem részesülhet védjegyoltalomban”, ha az egy korábbi megjelöléssel vagy egy korábbi joggal kerül összeütöközésbe. Lásd továbbá Schumann, H.-J., *Der Schutz von Unternehmenskennzeichen und Wortmarken in England und Deutschland*, 2000., 46., 47., 195. o., aki a „honest concurrent use” intézményét szintén összeegyeztethetetlennek tartja az irányelvvel, mivel az utóbbi ilyen kivételt nem ír elő. Az 5. cikkben előírtakkal azonos relatív kizáró okokat előíró 4. cikk sokkal inkább megfosztja a tagállamokat egy efféle szabályozás elfogadásának lehetőségétől. A védjegyekről szóló 1994. évi törvény e szempontból ellentétes az irányelvvel, és így az Egyesült Királysággal szemben kötelezettségzegés megállapítása iránti eljárás indítható.

C – További releváns jogkérdések

99. A fent említett három témakör mellett a jelen ügy két további releváns jogkérdést vet fel. Egyrészt az irányelv 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának az alapügyre kiterjedő időbeli hatályával, másrészt pedig az irányelv e rendelkezésében a korábbi védjegy jogosultjának a későbbi azonos védjegy törlése iránti kérelem benyújtására biztosított jog visszaélés-szerű gyakorlásával szemben emelt kifogással kapcsolatos kérdést.

1. Az irányelv 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának időbeli hatálya

a) Általános megfontolások

100. Miként azt már a jelen indítvány bevezetésében kifejtettem,⁵⁷ az alapügy jogvitája lényegében azon kérdésből fakad, hogy hivatkozhat-e az AB a 4. cikk (1) bekezdésének a) pontjára, illetve a megfelelő nemzeti átültető rendelkezésre az azonos elnevezéssel lajstromozott „Budweiser” védjegy törlését kérve. Ezzel összefüggésben felmerül – jóllehet a nemzeti bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban ezzel kapcsolatban nem tesz megállapítást – a 89/104 irányelv 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának az alapügy tényállására kiterjedő időbeli hatályával (*ratione temporis* alkalmazhatóságával) kapcsolatos kérdés, amelyre véleményem szerint nemleges választ kell adni. A következőkben ezt fejtem ki.

101. Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróságnak kötelessége a nemzeti bíróság részére az uniós jognak az előtte folyamatban lévő ügy elbírálásához esetleg szükséges összes értelmezési szempontját megadni függetlenül attól, hogy a nemzeti bíróság – kérdései megfogalmazásában – utalt-e azokra,

vagy sem.⁵⁸ E kérdés megválaszolása a jelen ügyben különös jelentőséggel bír, mégpedig azért, mert a „honest concurrent use” jogintézménye – mint már kifejtettem – nem egyeztethető össze a 4. cikk (1) bekezdésének a) pontjával. Ez az irányelv e rendelkezésének időbeli alkalmazhatósága esetén másfelől azt jelentené, hogy a Court of Appealnek a két azonos védjegy egyidejű fennállását e jogintézmény alapján lehetővé tevő 2000. februári határozata nem állt összhangban az uniós joggal.

102. E bírósági határozat mindazonáltal csupán a két – egyúttal a 89/104 irányelv 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának esetleges időbeli alkalmazhatósága szempontjából a két releváns időszakot jelentő – nemzeti eljárás, mégpedig egyrészt a két azonos „Budweiser” védjegy lajstromozására irányuló eljárás – ideértve a felszólalásokkal összefüggő eljárásokat is –, másrészt a BB lajstromozott védjegyének törlésével összefüggő – az AB 2005. május 18-i kérelme nyomán indult – eljárás, egyikét zárta le. Az utóbbi képezi azt az eljárást, amelynek keretében előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésére került

57 – Lásd a C-241/89. sz. SARPP-ügyben 1990. december 12-én hozott ítélet (EBHT 1990., I-4695. o.) 8. pontját; a C-315/92. sz. Verband Sozialer Wettbewerb, „Clinique”-ügyben 1994. február 2-án hozott ítélet (EBHT 1994., I-317. o.) 7. pontját; a C-87/97. sz. Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola ügyben 1999. március 4-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-1301. o.) 16. pontját; a C-456/02. sz. Trojani-ügyben 2004. szeptember 7-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-7573. o.) 38. pontját és a C-215/03. sz. Oulane-ügyben 2005. február 17-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-1215. o.) 47. pontját.

58 – Lásd a jelen indítvány 3. pontját.

sor, és ezáltal a jelen ügy szempontjából egyedül releváns időszakot is. Mivel mindazonáltal nem zárható ki, hogy abban az esetben, ha a 4. cikk (1) bekezdése a) pontjának időbeli hatálya esetlegesen nem terjed ki az első eljárása, akkor ez a második eljárásra is hatást gyakorol, az irányelv e rendelkezésének időbeli hatályát sorjában mindkét eljárás, illetve időszak szempontjából meg kell vizsgálni.

16. cikk (2) bekezdése értelmében lehetősége volt arra, hogy a Bizottság javaslata alapján e határidőt legkésőbb 1992. december 31-ig elhalassza. Az Egyesült Királyság ezen átültetési kötelezettségnek mindenesetre késéssel, mégpedig – a védjegyekről szóló 1994. évi törvény hatálybalépésével – 1994. október 31-én tett eleget.

b) A védjegy lajstromozására irányuló eljárás

i) Időbeli kapcsolóelemek

103. A 89/104 irányelv 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának időbeli hatályával kapcsolatos kérdés megválaszolása rendkívül összetettnek bizonyul, kivált hogy a releváns események olyan időpontban játszódtak le, amikor e rendelkezés még nem volt hatályban, illetve az még nem volt átültetve a nemzeti jogba.

104. A 89/104 irányelv maga 1988. december 27-én lépett hatályba. Az irányelv 16. cikkének (1) bekezdése értelmében a tagállamoknak legkésőbb 1991. december 28-ig kellett hatályba léptetniük a szükséges átültető rendelkezéseket. A Tanácsnak a

105. A Court of Appeal a 2000. februári határozathozatala során mindazonáltal nem a védjegyekről szóló – tulajdonképpen a 89/104 irányelv átültetésére szánt – 1994. évi törvényt, hanem kizárólag a védjegyekről szóló 1938. évi törvényt alkalmazta, amely a releváns időszakban, vagyis a lajstromozásra irányuló 1979. és 1989. évi bejelentés időpontjában az időbeli szempontból alkalmazható egyedüli törvény volt. E körülmények között felmerül a kérdés, hogy a Court of Appeal a védjegyekről szóló 1938. évi törvény időbeli alkalmazhatóságára tekintettel köteles volt-e már a 89/104 irányelv alkalmazására. Ez másfelől a 89/104 irányelv visszaható hatályú (az 1979. évi bejelentés szempontjából), illetve hatálybalépése utáni, de a nemzeti jogba történő átültetése előtti (az 1989. évi bejelentés szempontjából) alkalmazhatóságát feltételezi.

ii) Az irányelv 4. cikke (1) bekezdése a) pontja visszaható hatályának hiánya

figyelembe kell venni a jogbiztonság és a bizalomvédelem elvét, mivel egy múltbeli, és ebből következően már nem megváltoztatható tényálláshoz fűződnek a jelenben vagy a jövőben jogkövetkezmények.⁶²

106. A Bíróság az ítélkezési gyakorlatában abból indul ki, hogy az uniós jog anyagi jogi szabályait a jogbiztonság és a bizalomvédelem elvének biztosítása érdekében alapvetően úgy kell értelmezni, hogy azok csak a hatálybalépésüket követően keletkezett jogviszonyokra vonatkoznak.⁵⁹ Ezen elv alól kivétel akkor áll fenn, ha az anyagi jogi szabály szövegéből, céljából vagy rendszertani elhelyezkedéséből egyértelműen az következik, hogy az a hatálybalépését megelőzően keletkezett jogviszonyokra is vonatkozik.⁶⁰ Ebben a helyzetben az előbb említett helyzettől eltérően nem állnak be a jogkövetkezmények a rendelkezés hatálybalépése előtt; így a visszamenőleges időbeli hatály a szó szoros értelmében nem valósul meg.⁶¹ Azonban ebben az esetben is

107. A 89/104 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontjában semmi sem utal arra, hogy azt arra szánták volna, hogy a hatálybalépését megelőző időszak vonatkozásában váltson ki joghatásokat. Jóllehet például az irányelv 4. cikkének (6) bekezdése időbeli hatállyal kapcsolatos szabályozást tartalmaz annyiban, amennyiben az az ennek az irányelvnek való megfeleléshez szükséges rendelkezések hatálybalépésének napjánál korábban hatályos rendelkezések szerinti nemzeti jogi kizáró és törlési okok átmeneti továbbalkalmazását teszi lehetővé. E szabályozás értelméből és céljából mindazonáltal egyértelműen kiderül, hogy annak joghatásai kizárólag a jövőre irányulnak. A 89/104 irányelv 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának az 1979. évi első bejelentés időpontjára visszaható hatályú alkalmazása ezért e tekintetben kizárt.

59 – A 212/80–217/80. sz., Meridionale Industria Salumi és társai egyesített ügyekben 1981. november 12-én hozott ítélet (EBHT 1981., 2735. o.) 9. és azt követő pontjai; a C-34/92. sz. GruSa Fleisch ügyben 1993. július 15-én hozott ítélet (EBHT 1993., I-4147. o.) 22. pontja; a C-74/00. P. és C-75/00. P. sz., Falck és Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. szeptember 24-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-7869. o.) 119. pontja és a C-293/04. sz. Beemsterboer Coldstore Services ügyben 2006. március 9-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-2263. o.) 21. pontja.

60 – Az 59. lábjegyzetben hivatkozott Meridionale Industria Salumi és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 9. és azt követő pontjai; GruSa Fleisch ügyben hozott ítélet 22. pontja; Falck és Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 119. pontja és Beemsterboer Coldstore Services ügyben hozott ítélet 21. pontja.

61 – A 278/84. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 1987. január 14-én hozott ítélet (EBHT 1987., I. o.) 35. pontja. Lásd Berger, T., *Zulässigkeitsgrenzen der Rückwirkung von Gesetzen*, Peter Lang 2002., 180., 196. és azt követő oldalak, aki rámutat arra, hogy a Bíróság normaszervezeti elemeket vesz figyelembe azzal, hogy figyelembe veszi az éppen érintett norma időbeli hatályát. A visszaható hatály szempontjából a szabályozás hatályának kezdete irányadó összefüggésben az e szabály kihirdetésének időpontjával.

62 – Az 59. lábjegyzetben hivatkozott Meridionale Industria Salumi és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 9. és azt követő pontjai; GruSa Fleisch ügyben hozott ítélet 22. pontja; Falck és Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 119. pontja és Beemsterboer Coldstore Services ügyben hozott ítélet 21. pontja.

iii) Az irányelv hatálybalépésének időpontjától kezdődő alkalmazhatóság hiánya

Tartózkodniuk kell az olyan jellegű rendelkezések meghozatalától, amelyek komolyan veszélyeztetnék a szóban forgó irányelv által meghatározott célt.⁶⁴

108. Némileg más lehet azonban a helyzet a „Budweiser” védjegy BB általi bejelentése szempontjából, kivált hogy arra 1989. június 28-án, vagyis a 89/104 irányelv hatálybalépését követően került sor. Kérdéses, hogy a Court of Appeal arra tekintettel, hogy e bejelentésre már az irányelv átültetésére előírt határidő alatt került sor, köteles volt-e megvizsgálni, hogy ki kell-e zárni a két azonos védjegynek a „honest concurrent use” jogintézményén alapuló egyidejű fennállását a 89/104 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontjával való esetleges összeegyeztethetlenség alapján.

110. A tagállamok jogalkalmazásra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságait illetően utalni kell arra, hogy hatóságként e bíróságokat is terheli e tartózkodási kötelezettség, és így a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint az irányelv hatálybalépésének napjától kezdve a lehető legteljesebb mértékben kötelesek tartózkodni a belső jog olyan értelmezésétől, amely az irányelv átültetésére előírt határidő leteltét követően jelentősen veszélyeztetheti az említett irányelv által elérni kívánt eredmény megvalósítását.⁶⁵

109. Előjáróban rá kell mutatni arra, hogy az irányelv átültetésére előírt határidő letelte előtt nem kifogásolható, hogy a tagállamok még nem fogadták el az irányelv nemzeti jogba történő átültetéséhez szükséges intézkedéseket.⁶³ A tagállamok mindazonáltal az előzetes hatás értelmében véve már az átültetésre előírt határidő alatt kötve vannak az irányelv szabályozási tartalmához oly módon, hogy nem tanúsíthatnak olyan magatartást, amely által az irányelv tárgya és célja sérelmet szenved annyiban, amennyiben a tagállami magatartás folytán a tagállamok irányelvvél összhangban álló későbbi magatartása kizárt.

111. Amint azt a Bíróság többször megállapította, az általános jogelvek és különösen a jogbiztonság mindazonáltal korlátozzák ezen, a nemzeti jognak az irányelvvél összhangban álló értelmezésére vonatkozó kötelezettséget, mégpedig olyan értelemben, hogy

63 – Lásd a C-129/96. sz. Inter-Environnement Wallonie ügyben 1997. december 18-án hozott ítélet (EBHT 1997., I-7411. o.) 43. pontját és a C-212/04. sz., Adeneler és társai ügyben 2006. július 4-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-6057. o.) 114. pontját.

64 – Lásd Kahl, W., in: *EUV/EGV Kommentar* (szerk. Calliess, C. és Ruffert, M.), 3. kiadás, München, 2007., 459. o., 63. pont. Lásd a 63. lábjegyzetben hivatkozott Inter-Environnement Wallonie ügyben hozott ítélet 45. pontját és a C-144/04. sz. Mangold-ügyben 2005. február 22-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-9981. o.) 67. pontját.

65 – A C-304/08. sz. Plus Warenhandels-gesellschaft ügyben 2010. január 14-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-217. o.) 29. pontja, a C-261/07. és C-299/07. sz., VTB-VAB és Galatea egyesített ügyekben 2009. április 23-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-2949. o.) 39. pontja és a 63. lábjegyzetben hivatkozott Adeneler és társai ügyben hozott ítélet 122. és 123. pontja. Lásd legújabban Mengozzi főtanácsnoknak a még folyamatban lévő C-477/09. sz. Defossez-ügyre vonatkozó 2010. november 17-i indítványának 34. pontját.

e kötelezettség nem szolgálhat a nemzeti jog *contra legem* értelmezésének alapjául.⁶⁶

112. Azon tényre tekintettel, hogy a nemzeti jog irányelvvel összhangban álló értelmezése végső soron azt jelentette volna, hogy a „honest concurrent use” jogintézményének alkalmazását *contra legem* mellőzni kell, utólag nem róható fel a Court of Appealnek, hogy a 2000. februári – az 1979-ben és 1989-ben hatályos nemzeti jogot alapul vevő – határozathozatala során az uniós joggal ellentétesen járt el.

c) A lajstromozott védjegy törlésével összefüggő eljárás

113. Végezetül tisztázni kell, hogy a 89/104 irányelv 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának időbeli hatálya kiterjed-e a jelen ügy szempontjából releváns, a BB lajstromozott védjegyének törlésével összefüggő eljárásra.

114. Véleményem szerint a jogbiztonság és a bizalomvédelem elve a távoli múltba

visszanyúló tényállásra tekintettel amellet szól, hogy kivételesen tegyük lehetővé a két azonos védjegy egyidejű fennállását, és ezáltal az alapeljárás szempontjából is hagyjuk érintetlenül a Court of Appeal 2000. februári határozatát és e határozat valamennyi joghatását. Ez szükségszerűen az alapeljárás szempontjából is a 89/104 irányelv 4. cikke (1) bekezdése a) pontja időbeli alkalmazhatatlanságának megállapítását kívánná meg. Ennek feltételei véleményem szerint fennállnak. Álláspontomat a következőkben fejtem ki.

115. Az előzetes döntéshozatali eljárás keretében a Bíróság köteles a kérdést előterjesztő bíróság számára az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseire az alapügy elbírálásához a lehető leginkább hozzájáruló hasznos választ adni. A Bíróság nem határozhat anélkül, hogy kellő figyelmet szentelne az alapügy különösen összetett körülményeinek. Különösen nem hagyhatja figyelmen kívül azt, hogy a vállalkozások jelenlegi helyzete jelentős részben az Egyesült Királyságban az irányelv hatálybalépése előtt fennállt és az azonos védjegyek egyidejű fennállását lehetővé tevő jogi helyzetre vezethető vissza. E jogi helyzetnek az uniós jog előírásainak megfelelő utólagos kiigazítására ezen időpontot követően sem nyílt mód, kivált hogy ez a nemzeti bíróság számára saját jogának mellőzését

66 – Lásd ebben az értelemben a 80/86. sz. Kolpinghuis Nijmegen ügyben 1987. október 8-án hozott ítélet (EBHT 1987., 3969. o.) 13. pontját; a 63. lábjegyzetben hivatkozott Adeneler és társai ügyben hozott ítélet 110. pontját; a C-268/06. sz. Impact-ügyben 2008. április 15-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-2483. o.) 100. pontját; a C-378/07. sz., Angelidaki és társai ügyben 2009. április 23-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-3071. o.) 199. pontját és a C-12/08. sz. Mono Car Styling ügyben 2009. július 16-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-6653. o.) 61. pontját.

jelentette volna.⁶⁷ Az uniós joggal összhangban álló jogi állapot fokozatos elérése a 89/104 irányelv nemzeti jogba történő átültetését követően szintén nem volt lehetséges. E jogi helyzet oda vezetett, hogy a kereskedelemben használt szóvédjegy („Budweiser”) azonossága, valamint az ugyanazon piaci szegmensben elfoglalt versenytársi helyzet ellenére mindkét vállalkozás több évtizedig működött a másik mellett, és tehetett szert nyilvánvalóan bizonyos védjegyjogi üzleti és cégértékre („goodwill”)⁶⁸, amely az adott védjegynek bizonyos fokú felismerhetőséget kölcsönöz.⁶⁹ E jogi helyzetben bízva mindkét vállalkozás párhuzamosan kereskedett és szerzett piaci részesedést. E bizalom megrendülne, ha a vállalkozások valamelyikét a jog arra kötelezné, hogy a szóvédjegyről, amelyet az ügyfelek bizonyos értékkel társítanak, véglegesen lemondjon. Pontosan ez történne azonban akkor, ha törölnék a BB lajstromozott védjegyét.

alapügyre történő korlátlan alkalmazása, ezenkívül végső soron az irányelv időbeli hatályának 1979-ig, a „Budweiser” védjegy AB általi bejelentésének időpontjáig történő kiterjesztését eredményezné. Az irányelvalkotóról azonban nem feltételezhető, hogy egy 1979-ben megvalósult tényállást is az időbeli hatály alá kívánt volna vonni.

d) Következtetés

116. Az ezzel ellentétes álláspont, vagyis a 4. cikk (1) bekezdése a) pontjának az

117. Mindezek alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a 89/104 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja szempontjából sem a visszaható hatályú alkalmazás, sem pedig az irányelv hatálybalépésének időpontjától kezdődő alkalmazás nem igazolható. Ennélfogva abból kell kiindulni, hogy az irányelv 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának időbeli hatálya az alapügyre nem terjed ki. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket tehát tárgytalannak kell tekinteni.

67 – Lásd a jelen indítvány 112. pontját.

68 – A „goodwill” fogalma az Egyesült Királyság védjegyjogiában főszabály szerint a származásazonosító jelentést, illetve a belföldön megszólítani kívánt fogyasztói kör által a megjelölésnek tulajdonított minőségképzetet jelöli (lásd Mountstephens, A. és Ohly, A., hivatkozás az 53. lábjegyzetben, 621. o.).

69 – Lásd az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 5. pontját. Miként azt a kérdést előterjesztő bíróság ehelyütt kifejti, a sörök az elnevezések azonossága ellenére nem azonosak. Ízük, áruk és külső megjelenésük ugyanis mindig is különbözött, miáltal a fogyasztók tudatában vannak a különbségnek, noha az összetévesztés veszélyének csekély foka nem zárható ki.

2. A joggal való visszaélést érintő kifogásról

118. Végezetül azt a további kérdést kell megvizsgálni, hogy az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerinti jognak az AB általi gyakorlása az alapügyben visszaélszerűnek tekinthető-e azért, mert az AB csupán az ötéves belenyugvási határidő lejártát megelőző napon kérte a BB lajstromozott védjegyének törlését. A kérdést előterjesztő bíróság ezt ugyan kifejezetten nem mondja ki, fejtegetései körében azonban legalábbis sejteti.⁷⁰ A cseh és a szlovák kormány ezzel szemben az AB-t kifejezetten joggal való visszaéléssel vádolja. Ezen összefüggésben tekintettel kell lenni arra, hogy a Bíróságnak az előzetes döntéshozatal iránti kérelem hasznos megválaszolása érdekében módjában áll meghatározni az uniós jog azon rendelkezéseit, amelyeknek az értelmezése a per tárgyára figyelemmel szükséges.⁷¹ Véleményem szerint éppen az alapügy különleges körülményeire, valamint a tárgyalat gyanúsításokra tekintettel ajánlatos a joggal való visszaélést érintő kifogás vizsgálata.

119. Az uniós jog ismeri a joggal való visszaélés fogalmát,⁷² amely a Bíróság ítélkezési gyakorlatára vezethető vissza,⁷³ és mára viszonylag jól meghatározott tartalommal bír.⁷⁴ Ezt a gondolatot – amely eredetileg az alapszabadságok területén keletkezett – a Bíróság az uniós jog egyes más területeire is átvitte és továbbfejlesztette. Erősen leegyszerűsítve ezt a gondolatot a visszaélszerű gyakorlatok tilalmára vonatkozó elv értelmében kell venni, amely szerint „a jogalanyok nem alkalmazhatják visszaélszerűen vagy

70 – Lásd az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 1., 18., 22. és 23. pontját.

71 – Lásd a 83/78. sz., Pigs Marketing Board kontra Redmond ügyben 1978. november 29-én hozott ítélet (EBHT 1978., 2347. o.) 26. pontját.

72 – A közösségi jogilag a 2003/88 irányelv 7. cikkében elismert fizetett éves szabadságra vonatkozó jogra betegezsabadság idején visszaélszerűen történő hivatkozás veszélyével összefüggésben lásd a C-520/06. sz., Stringer és társai ügyre vonatkozó 2008. január 24-én indítványom (2009. január 20-án hozott ítélet, EBHT 2009., I-179. o.) 80. pontját. Az indítvány 53. lábjegyzetében joggal való visszaélésnek minősítettem valamely jogi helyzetnek a céljával ellentétes kiaknázását, amely korlátozza valamely fennálló jog gyakorlásának lehetőségét. Ez azt jelenti, hogy a jóhiszeműség elve korlátozza egy formálisan jogszerű jogosultság érvényesítését. Még aki formálisan érvényesíthető joggal rendelkezik is, nem gyakorolhatja azt visszaélszerűen. Hasonlóan vélekedik Creifelds, *Rechtswörterbuch* (szerk. Weber, K.), 17. kiadás, München, 2002., 1109. o., aki szerint valamely alanyi jog gyakorlása visszaélszerű, ha formálisan megfelel a törvénynek, érvényesítése azonban bizonyos különleges eseti körülmények miatt rosszhiszeműen történik.

73 – Lásd a 115/78. sz. Knoors-ügyben 1979. február 7-én hozott ítélet (EBHT 1979., 399. o.) 2. pontját; a C-61/89. sz. Bouchoucha-ügyben 1990. október 3-án hozott ítélet (EBHT 1990., I-3551. o.) 14. pontját; a C-370/90. sz. Singh-ügyben 1992. július 7-én hozott ítélet (EBHT 1992., I-4265. o.) 24. pontját; a C-367/97. sz. Kefalas és társai ügyben 1998. május 12-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-2843. o.) 20. pontját; a C-212/97. sz. Centros-ügyben 1999. március 9-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-1459. o.) 24. pontját; a C-373/97. sz. Diamantis-ügyben 2000. március 23-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-1705. o.) 33. pontját; a C-436/00. sz., X és Y ügyben 2002. november 21-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-10829. o.) 41. és 45. pontját; a C-167/01. sz. Inspire Art ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-10155. o.) 136. pontját; a C-255/02. sz., Halifax és társai ügyben 2006. február 21-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-1609. o.) 68. pontját; a C-196/04. sz., Cadbury Schweppes és Cadbury Schweppes Overseas ügyben 2006. szeptember 12-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-7995. o.) 35. pontját; a C-425/06. sz. Part Service ügyben 2008. február 21-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-897. o.) 42. pontját és a C-127/08. sz., Metock és társai ügyben 2008. július 25-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-6241. o.) 75. pontját.

74 – Ezt az álláspontot képviseli Poiares Maduro főtanácsnok is a C-311/06. sz. Consiglio Nazionale degli Ingegneri ügyre vonatkozó 2008. február 28-i indítványának (2009. január 29-én hozott ítélet, EBHT 2009., I-415. o.) 43. és azt követő pontjaiban.

csalárd módon a közösségi jogi normákat”⁷⁵. A Bíróság álláspontja szerint valamely visszaélés bizonyítása egyrészt azt feltételezi, hogy a konkrét ügy objektív körülményeinek összességéből kitűnjön, hogy az uniós szabályozás által meghatározott feltételek formális betartása ellenére az e szabályozás által kitzűzött célok nem valósultak meg. Másrészt van egy szubjektív elem is, nevezetesen az a szándék, hogy az uniós szabályozásból eredő előnyt megszerezzék azáltal, hogy mesterséges módon teremtik meg az előny megszerzéséhez szükséges feltételeket.⁷⁶

120. A nemzeti bíróság feladata annak vizsgálata, hogy egy visszaélésszerű gyakorlat tényállási elemei az alapügyben megvalósultak-e,⁷⁷ a Bíróság azonban az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elbírálása során szükség esetén pontosításokat adhat, amelyek célja, hogy iránymutatást adjanak a nemzeti bíróságnak az értelmezés során.⁷⁸

75 – Lásd a 73. lábjegyzetben hivatkozott Kefalas és társai ügyben hozott ítélet 20. pontját; Diamantis-ügyben hozott ítélet 33. pontját; Halifax és társai ügyben hozott ítélet 68. pontját; valamint Cadbury Schweppes és Cadbury Schweppes Overseas ügyben hozott ítélet 35. pontját.

76 – Lásd a C-110/99. sz. Emsland-Stärke-ügyben 2000. december 14-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-11569. o.) 52. és 53. pontját és a C-515/03. sz. Eichsfelder Schlachtbetrieb ügyben 2005. július 21-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-7355. o.) 39. pontját. Lásd továbbá a C-569/08. sz. Internetportal-ügyre vonatkozó 2010. február 10-i indítványom (2010. június 3-án hozott ítélet, EBHT 2010., I-4871. o.) 113. pontját, valamint a C-118/09. sz. Koller-ügyre vonatkozó 2010. június 2-i indítványom (2010. december 22-én hozott ítélet, EBHT 2010., I-13627. o.) 81. pontját.

77 – Lásd a 76. lábjegyzetben hivatkozott Eichsfelder Schlachtbetrieb ügyben hozott ítélet 40. pontját és a 73. lábjegyzetben Halifax és társai ügyben hozott ítélet 76. pontját.

78 – Lásd a C-79/01. sz., Pavroll és társai ügyben 2002. október 17-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-8923. o.) 29. pontját és a 73. lábjegyzetben hivatkozott Halifax és társai ügyben hozott ítélet 76. és 77. pontját.

121. A cseh és a szlovák kormány előadását úgy kell érteni, hogy az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerinti jog visszaélés-szerű gyakorlása véleményük szerint azáltal valósul meg, hogy az AB a BB lajstromozott „Budweiser” védjegyének törlése iránti kérelmet az öt éves belenyugvási határidő lejártát megelőző napon nyújtotta be, ami megfosztja a BB-t annak lehetőségétől, hogy azzal szemben védekezzen. Ezen érvelés számomra nem meggyőző, mivel azon bizonytalan alapfeltevésen nyugszik, hogy a belenyugvó személy számára valamely harmadik – rendszerint egy azonos védjegyet jogtalanul használó – személyre figyelemmel tiltott a 9. cikk (1) bekezdésében meghatározott határidő teljes kimerítése. A jogosult számára azonban biztosítani kell az ahhoz való jogot, hogy az anyagi jog és az eljárásjog előírásait a számára legelőnyösebb módon alkalmazza anélkül, hogy a joggal való visszaélés vádjának lenne kitéve.⁷⁹

122. Tekintet nélkül azon már részletesen megvizsgált kérdésre, hogy uniós jogi szempontból lehetőség van-e a két védjegy egyidejű fennállására a jóhiszemű egyidejű használat nemzeti jogban elismert elve alapján, ezen előadással szemben ezért arra kell hivatkozni, hogy a határidő betartásához szükséges cselekménynek főszabály szerint az utolsó nap végéig elvégezhetőnek kell lennie. Ez mind az

79 – Lásd Drew, J. és Priestley, H., „Anheuser-Busch and Budvar march on to the ECJ”, *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 2010., 5. kötet, 2. sz., 80. o., akik úgy vélik, hogy a jogosultnak az anyagi jog és az eljárásjog előírásait a számára legelőnyösebb módon kell tudnia alkalmazni.

Unió⁸⁰, mind pedig a tagállamok⁸¹ eljárásjogi elveinek és az irányelv céljainak is megfelel. A későbbi védjegy jogosultjának abba vetett bizalma ugyanis, hogy a védjegyet a korábbi védjegy jogosultjának felszólalása nélkül lesz képes használni, már azáltal kellő oltalomban részesül, hogy az uniós jogrend a jogvesztés jogkövetkezményeinek beálltát az öt éves belenyugvási határidő lejártához köti. A későbbi védjegy jogosultjának e határidő lejártá előtti számolnia kell azzal, hogy a másik fél bármikor ellenintézkedéseket tehet. Az öt éves merev időkorlát meghatározása – mint már kifejtettem – a jogbiztonságot szolgálja, és végső soron mindkét felet védi azáltal, hogy

a jogviszonyokban stabilitást teremt.⁸² Annak megtiltása a korábbi védjegy jogosultja számára, hogy az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerinti jogát az öt éves belenyugvási határidő lejártát megelőző napon érvényesítse, végső soron e szabályozás érvényességének megkérdőjelezését eredményezné. A merev időkorlát tapintatból történő felpuhítása a cseh és a szlovák kormány elképzelésének megfelelően, ártana a jogbiztonság elvének, és ezért az kívül esne az irányvalkötő szándékán. Érvüket következőképpen el kell utasítani.

123. Ennélfogva nem tekinthető az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerinti jog visszaélészerű gyakorlásának, hogy az AB-nek a későbbi védjegy törlése iránti kérelmét az öt éves belenyugvási határidő lejártát megelőző napon nyújtották be.

80 – Például az eljárási iratoknak a Bírósághoz faxon vagy a Bíróságnál rendelkezésre álló más távközlési eszköz útján történő megküldésének esetén az eljárási szabályzat 37. cikke 6. §-ának és 7. §-ának megfelelően az adott határidő teljesen kimeríthető (lásd Wägenbaur, B., *EuGH Satzung und Verfahrensordnungen – Kommentar*, München, 2008., 37. cikk, 142. o., 8. pont).

81 – A BGB 188. §-ának (1) bekezdése értelmében a napokban megállapított határidő a határidő utolsó napjának végével jár le. Miként azt Heinrichs, H. és Palandt, O.: *BGB Kommentar*, München 2005., 188. §, 4. pont, 199. o., helyesen kifejtik, a határidő betartásához szükséges cselekmény főszabály szerint az utolsó nap végéig (24 óra) elvégezhető. Schroeter, U., „Die Fristenberechnung im Bürgerlichen Recht”, *Juristische Schulung*, 2007., 31. o., szintén rámutat arra, hogy az érintettek a számított határidő utolsó napja is teljes mértékben rendelkezésére áll, és ezért a határidő betartásához szükséges cselekményt még a határidő utolsó napjának 24. órájáig elvégezheti. A francia *Code Civil* 2229. cikke értelmében az elévülés az elévülési határidő utolsó napjának leteltét követően áll be. A 2228. cikk leszögezi, hogy az elévülési határidőket napokban, nem pedig órákban kell számítani. Ugyanígy rendelkezik a belga *Code Civil* 2261. és 2260. cikke is. Az olasz *Codice Civile* 2962. cikke értelmében az elévülés az elévülési határidő utolsó napjának leteltét követően áll be. A spanyol *Código Civil* 1961. cikke értelmében az elévülés a törvényben meghatározott határidő lejártával áll be.

VII – A levont következtetések

124. Összefoglalva megállapítható, hogy sem a 89/104 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontjának visszaható hatályú alkalmazása,

82 – Ezt az álláspontot képviseli Meyer, A. is, hivatkozás a 13. lábjegyzetben, 597. o., aki rámutat arra, hogy e szabályozás a későbbi védjegyhez fűződő jogos egyéni érdekek mellett a jogbiztonság általános kívánalmának is megfelel.

sem pedig az irányelv e rendelkezésének az irányelv hatálybalépésének időpontjától kezdődő alkalmazása nem jöhet szóba az alapügy szempontjából. Ezzel szükségtelenné válik az előzetes döntéshozatalra előterjesztett egyes kérdések megválaszolása. A Bíróságnak tehát a következő válaszokat kell adnia:

- Az irányelv 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának időbeli hatálya nem terjed ki az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló tényállásra.
- Következésképpen az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló esetben a nemzeti jog alapján kell eldönteni, hogy a korábbi védjegy jogosultja akkor is kérheti-e, hogy a megjelölés ne részesüljön védjegyoltalomban, illetve hogy töröljék a védjegyet, ha ezeket az azonos árukat jelölő védjegyeket hosszú ideje jóhiszeműen használták egyidejűleg.

125. Abban az esetben, ha a Bíróság a jelen indítványban képviselt állásponttól eltérően abból indulna ki, hogy a 89/104 irányelv 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának időbeli hatálya kiterjed az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló tényállásra, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következő válaszokat kell adni:

- Az irányelv 9. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „belenyugvás” fogalma az

uniós jog önálló, minden tagállamban egységesen értelmezendő fogalma. Az feltételezi a korábbi védjegy jogosultjának arra vonatkozó jogi lehetőségét, hogy fellépjen a lajstromozott későbbi védjegy használata ellen, amely a korábbi védjeggyel való azonossága vagy hasonlósága és a védjegyek által jelölt áruk vagy szolgáltatások azonossága vagy hasonlósága miatt a fogyasztók számára az összetévesztés veszélyét hordozza magában.

- Nem szükséges az, hogy a korábbi védjegy jogosultja védjegyet lajstromoztassa ahhoz, hogy elkezdődhessen a harmadik személy által történő későbbi védjegy e tagállambeli használatába történő „belenyugvás”. Az irányelv 9. cikkének (1) bekezdésében előírt belenyugvási határidő akkor kezdődik el, amikor a korábbi védjegy jogosultja tudomást szerez a későbbi lajstromozott védjegy e tagállambeli használatáról. A belenyugvási határidő tehát legkorábban a lajstromozás időpontjában kezdődhet el, amennyiben a későbbi védjegyet ekkortól használják, és a jogosult erről tudomással bír. A belenyugvási határidő elkezdődhet és alkalmasint le is járhat, mielőtt a korábbi védjegy jogosultja lajstromoztatja e védjegyet.

- Az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontjával főszabály szerint ellentétes az azonos árukat jelölő két azonos védjegy többéves jóhiszemű egyidejű és két különböző védjegyjogosult által történő használata.

VIII – Végkövetkeztetések

126. A fenti megállapításokra tekintettel azt javasolom a Bíróságnak, hogy a Court of Appeal (England & Wales) előzetes döntéshozatal iránti kérelmére a következő válaszokat adja:

1. A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK első tanácsi irányelv 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának időbeli hatálya nem terjed ki az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló tényállásra.
2. Következésképpen az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló esetben a nemzeti jog alapján kell eldönteni, hogy a korábbi védjegy jogosultja akkor is kérheti-e, hogy a megjelölés ne részesüljön védjegyoltalomban, illetve hogy töröljék a védjegyet, ha ezeket az azonos árukat jelölő védjegyeket hosszú ideje jóhiszeműen, egyidejűleg használták.